

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
3. การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
4. แผนการจัดการเรียนรู้
5. ชุดกิจกรรม
6. ดัชนีประสิทธิผล
7. ความพึงพอใจ
8. ประสิทธิภาพของสื่อ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่มุ่งปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาสาระเพื่อความเป็นเอกภาพและความเป็นไทยและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และสามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สามารถนำแนวคิดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ใกล้เคียงกับการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2552 ก : 1-90) กล่าวถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไว้ดังนี้

ความสำคัญ

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจก

บุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ระยะเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตและเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีการเชื่อมความสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อให้ปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อมเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆ ไว้ดังนี้

ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรมแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอน ไปปฏิบัติ ในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี พัฒนาตนเองอยู่เสมอรวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคม ปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยมและความเชื่อปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

เศรษฐศาสตร์การผลิตการแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและการบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติ จากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิด เหตุการณ์สำคัญในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพแหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิอากาศต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของระบอบต่างๆ ในธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่เป็นองค์ประกอบความรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนเมื่อจบการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม

มาตรฐาน ส1.1 เข้าใจประวัติความสำคัญหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนเองนับถือและสามารถนำหลักธรรมของศาสนาเป็นหลักในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 ยึดในศีลธรรม การทำความดีมีค่านิยมที่ดีงามและศรัทธาในพระพุทธศาสนาที่ตนเองนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติตนปฏิบัติตนตามหลักธรรมและศาสนาพิธีของพระพุทธศาสนาที่ตนเองนับถือค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดีตามกฎหมายประเพณีและวัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างสมดุล

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมายความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจถึงความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของ

สรรพสิ่งที่ปรากฏในระบบที่ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูลภูมิสารสนเทศอันจะนำไปสู่การใช้ และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และมีจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณภาพของผู้เรียน

เนื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วยศาสตร์สาขาต่างๆ หลายแขนง มีลักษณะเป็นพหุวิทยาการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้มีทักษะกระบวนการ มีคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่พึงประสงค์ รวมทั้งได้แสดงบทบาทและความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสภาพแวดล้อมจึงมีจุดเน้นในการสร้างคุณภาพผู้เรียนดังนี้

1. ยึดมั่นในหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ สามารถนำหลักธรรมคำสอนไปใช้ปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันได้ เป็นผู้กระทำความดีมีค่านิยมที่ดีงามพัฒนาตนเองอยู่เสมอรวมทั้งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนร่วม
2. ยึดมั่นศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีปฏิบัติตามกฎหมายขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย รวมทั้งถ่ายทอดสิ่งที่ดีงามไว้เป็นมรดกของชาติเพื่อสันติสุขของสังคมไทยและสังคมโลก
3. มีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และสามารถนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันภาคภูมิใจในความเป็นไทย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบและนำไปสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้
5. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีงามระหว่างมนุษย์กับมนุษย์มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เป็นผู้สร้างวัฒนธรรมมีจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 เข้าใจประวัติความสำคัญหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและสามารถนำหลักธรรมของศาสนาเป็นหลักในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ตัวชี้วัด

1. บอกความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ
2. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงการออกผนวชหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
3. ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและพุทธศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด
4. บอกความหมายความสำคัญ และเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
5. ชื่นชมการทำความดีของตนเองบุคคลในครอบครัวและในโรงเรียน ตามหลักศาสนา
6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตาตามีสติที่เป็นหลักฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด
7. บอกชื่อศาสนา ศาสดา และความสำคัญของคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่นๆ

มาตรฐาน ส 1.2 ยึดมั่นในศีลธรรมการทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ
ตัวชี้วัด

1. ปฏิบัติอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนดไว้ถูกต้อง
 2. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดไว้ถูกต้อง
- สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข
ตัวชี้วัด

1. ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎระเบียบและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
2. ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย
3. แสดงพฤติกรรมในการยอมรับความคิดเห็น ความเชื่อและการปฏิบัติของบุคคลที่แตกต่างกัน โดยปราศจากอคติ

4. เคารพในสิทธิ เสรีภาพของอื่นๆ

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา
 ชำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข
 ตัวชี้วัด

1. อธิบายความสัมพันธ์ของตนเองและสมาชิกในครอบครัวในฐานะเป็นส่วนหนึ่ง
 ของชุมชน

2. ระบุผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจใน โรงเรียนและชุมชน

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และ
 การบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการ
 ของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด

1. ระบุทรัพยากรที่จะนำมาผลิตสินค้าและบริการที่จะใช้ในชีวิตประจำวัน

2. บอกที่มาของรายได้และรายจ่ายของตนเอง

3. บันทึกรายรับรายจ่ายของตนเอง

4. สรุปผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้และการออม

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบ
 เศรษฐกิจ และความจำเป็นของความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจใน สังคมโลก

ตัวชี้วัด

1. อธิบายการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ โดยวิธีต่างๆ

2. บอกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมายความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทาง
 ประวัติศาสตร์และสามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุ เป็นผล
 มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด

1. ใช้คำระบุเวลาที่แสดงเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

2. ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวหรือหน้าที่ของตนเองโดยใช้หลักฐาน
 ที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐาน ศ 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
ในแง่ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและ
สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด

1. สืบค้นถึงการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตประจำวันของคนในชุมชนของตนเองจากอดีต
ถึงปัจจุบัน

2. อธิบายผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน

มาตรฐาน ศ 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย
มีความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

1. ระบุบุคคลที่ทำประโยชน์ต่อท้องถิ่นหรือประเทศชาติ

2. ยกตัวอย่างวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาไทยที่ภาคภูมิใจและควรอนุรักษ์ไว้

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ศ 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของ
สรรพสิ่งที่ปรากฏ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์
ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

1. ระบุสิ่งต่างๆที่เป็นธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งปรากฏระหว่างโรงเรียนกับ
บ้าน

2. ระบุตำแหน่งอย่างง่ายและกายภาพของสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในลูกโลก แผนที่และ
ภาพถ่าย

3. อธิบายความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์

มาตรฐาน ศ 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค้ทางวัฒนธรรม และมีจิตสำนึก อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

1. อธิบายความสำคัญและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม

2. แยกแยะและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไปได้อย่างคุ้มค่า

3. อธิบายความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์

4. มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

สรุป การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มี 5 มาตรฐาน 27 ตัวชี้วัด การพัฒนาชุดกิจกรรมเรื่องหลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนา สอดคล้องกับมาตรฐานที่ ส1.1 ตัวชี้วัดที่ 4

คุณภาพผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้กลุ่มสาระ
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วยศาสตร์ต่างๆ หลายแขนง มีลักษณะเป็นพหุปัญญา
มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะกระบวนการ คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ รวมทั้งได้
แสดงบทบาทความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นและสภาพแวดล้อม

จากองค์ประกอบดังกล่าวมีจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนดังนี้

1. ยึดมั่นในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ สามารถนำหลักธรรม
ไปใช้ปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน ทำความดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ ค่านิยมที่ดีงาม มีคุณธรรม
มีการพัฒนาตนเองเสมอ บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม
2. ยึดมั่น ศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิบัติ
ตนเป็นพลเมืองที่ดี มีสันติสุข
3. มีความสามารถในการจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพในการดำรงชีวิต และ
นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างมีคุณภาพ
4. เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ภาคภูมิใจในความเป็นไทย
ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
5. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมเป็นผู้สร้างวัฒนธรรม
และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สรุปว่า การสร้างคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ ความคิด มีทักษะกระบวนการเรียนรู้
มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม เป็นจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์มีความสามารถ และพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีคุณภาพ

กระบวนการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนการสอนที่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งการเรียนการสอนกลุ่มใหญ่
กลุ่มย่อยและการศึกษาเป็นรายบุคคลได้แก่

1. การระดมสมอง การให้ผู้เรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์กันทั้งในกลุ่มย่อยและการเรียนร่วมกัน
ทั้งชั้นผู้เรียนได้อภิปรายและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเกี่ยวกับประเด็นปัญหา
ต่างๆ วิธีการนี้ยังทำให้ผู้เรียนได้แสดงพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่การนำความรู้มาใช้ในการศึกษา
เรื่องที่เรียน และตรวจสอบความเข้าใจของตนที่ยังไม่ถูกต้องได้อีกด้วย

2. ทัศนศึกษาเป็นการฝึกให้ผู้เรียนอ่านเรื่องสั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ผู้เรียนสร้างข้อสมมติฐานทัศนศึกษาทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์การคาดคะเนอนาคตด้วย

3. การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำงานด้วยกันในกลุ่มย่อยและสมาชิกมีความสามารถแตกต่างกันมาร่วมกันทำงาน ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกในการเรียนผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้รู้เป็นแหล่งความรู้ให้กันและกันการเรียนแบบร่วมมือมีหลายวิธีการเช่น

3.1 Jigsaw เป็นวิธีการเรียนรู้บนพื้นฐานที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนเสมือนเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งแล้วทำหน้าที่ให้ความรู้แก่เพื่อนในกลุ่มส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันและกัน

3.2 Numbered Heads Together ผู้เรียนร่วมมือกันทำงานที่จะตอบคำถามที่ครูกำหนดให้เมื่อครูมอบหมายให้หมายเลขใดหมายเลขหนึ่งเป็นผู้ตอบผู้เรียนคนนั้นก็ต้องตอบตามคำตอบที่ได้จากการที่ทุกคนในกลุ่มร่วมกันหาคำตอบแล้วเป็นวิธีการที่ส่งเสริมบรรยากาศการแข่งขันบนพื้นฐานของการร่วมมือกันเพื่อให้ประสบความสำเร็จผู้เรียนได้มีโอกาสทบทวนในสิ่งที่เรียนและได้พัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์

3.3 Think – Pair – Share ให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ศึกษาเรื่องหรือหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งตามลำพังแต่ละคนก่อนหลังจากนั้นจึงจับคู่อภิปรายในสิ่งที่แต่ละคนได้ศึกษามาแล้วนั้นเมื่อได้รับฟังความคิดเห็นกันได้ทบทวนกันแล้วก็จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคู่ของตนร่วมกันในชั้นด้วยวิธีการนี้มีประโยชน์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความเข้าใจในแนวคิดที่เป็นของตนเอง

4. การได้ทบทวนวิธีการนี้มุ่งให้ผู้เรียนได้ศึกษาและเชื่อมโยงในสิ่งที่ศึกษาเข้าด้วยกันกิจกรรมการโต้ว่าที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการจัดระบบข้อมูลความรู้ต่าง ๆ มาสนับสนุนความคิดเห็นของตนและใช้ทักษะทางภาษาเพื่อสื่อสารใจผู้อื่น

5. การจัดประสบการณ์นอกสถานที่เพื่อให้ผู้เรียนได้สังเกตและได้รับประสบการณ์ตรงในชีวิตจริงโดยใช้สังคมเป็นเสมือนห้องปฏิบัติการของผู้เรียนทั้งผู้เรียนและครูได้ฝึกการวางแผนล่วงหน้าก่อนที่จะรับประสบการณ์เหล่านั้น

6. การเขียนบรรยายเพื่อฝึกทักษะการเขียนโดยให้ผู้เรียนได้คิดประเด็นคำถามต่าง ๆ รวบรวมความรู้แล้วนำมาถ่ายทอดด้วยการเขียนให้ผู้อื่นได้เข้าใจความคิดเห็นของตนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทบทวนสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้วมาผสมผสานกับความรู้ใหม่และเขียนถ่ายทอดออกมา

7. การจัดระบบความคิดด้วยกราฟิก ทักษะการเขียนและอ่านกราฟิกเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดรวบยอดและความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและ

วัฒนธรรมได้แก่ แผนภูมิ แผนผัง แผนภาพ ตาราง กราฟ แผนที่ความคิดต่าง ๆ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะความคิดผ่านการใช้กราฟิกเหล่านี้

8. การอ่านร่วมกันในกลุ่มในขณะที่ทำงานกลุ่ม ผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่านด้วยการอภิปรายซักถามร่วมกันกับเพื่อน

9. การสัมภาษณ์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักตั้งคำถามเพื่อเตรียมการสัมภาษณ์ รู้จักการตีความข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และรายงานผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทำให้ผู้เรียนได้สร้างประสบการณ์ความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างชุมชนครอบครัวและโรงเรียนอีกด้วย

10. การเขียนอนุทินเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เขียนแสดงความคิด ความรู้สึกอย่างเสรี ผู้เรียนได้มีโอกาสเชื่อมโยงในสิ่งที่เรียนกับความสนใจและประสบการณ์ของเขา

11. การบรรยายการฟังคำอธิบายจากครูยังเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าในกรณีที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนได้มีพื้นความรู้ที่ถูกต้องตรงกันซึ่งควรใช้ในระยะเวลาอันสั้น

12. การรายงานเป็นชิ้นงานที่สะท้อนการศึกษาในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งการรายงานผลด้วยการเขียนเป็นรายงานหรือพุดรายงานด้วยการใช้สื่อเทคโนโลยีประกอบทั้งยังส่งเสริมเรื่องความรับผิดชอบและวินัยให้แก่ผู้เรียนด้วย

13. การแสดงบทบาทสมมติและสถานการณ์จำลองเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามความคิดสร้างสรรค์และตามสถานการณ์ที่เป็นจริงผู้เรียนได้ฝึกการตัดสินใจมีการพัฒนาทักษะทางสังคมรู้จักเตรียมการด้วยการศึกษาวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลก่อนการแสดง

การวัดและการประเมินผล

มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นอกจากจะใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามมาตรฐานแล้วยังใช้เป็นมาตรฐานการเรียนรู้กำหนดให้ผู้เรียนมีพัฒนาการมีความสามารถและการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพซึ่งสถานศึกษาจะต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับชั้นนั้นรวมทั้งเป็นการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินจากภายนอกด้วย

เนื่องจากการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะกระบวนการคุณธรรมและค่านิยมที่พึงามมุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติแสวงหาความรู้มีการทำโครงการเป็นผู้ผลิตจะเน้นการประเมินจากสภาพจริงอันเป็นการประเมินการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการค้นคว้าหาความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนอันเป็นแนวทางที่จะพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ โดยการประเมินครอบคลุมความรู้ทักษะ ความประพฤติดุติกรรมกรเรียนการร่วมกิจกรรมและผลงานจากโครงการหรือแฟ้มสะสมงาน สะท้อนการสั่งสมการเรียนรู้ของ

ผู้เรียนมาอย่างต่อเนื่อง การวัดและการประเมินต้องกระทำหลายบริบทรวมทั้งผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินและแสดงความคิดเห็น

วิธีการวัดและเครื่องมือประเมินผล

ในการวัดและการประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลเน้นความสามารถและคุณลักษณะที่แท้จริงของผู้เรียนจะต้องใช้วิธีและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น

1. การทดสอบเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจความก้าวหน้าในสาระการเรียนรู้ ความคิด ความก้าวหน้า มีเครื่องมือที่ใช้ในการวัดหลายแบบ เช่น แบบเลือกตอบ แบบเขียนตอบ เป็นต้น
2. การสังเกต เป็นการประเมินพฤติกรรมอารมณ์ การมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ความร่วมมือในการทำงาน การวางแผน ความอดทน วิธีแก้ปัญหา และความคล่องแคล่วในการทำงาน โดยวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบของสิ่งที่สังเกตแล้วจัดทำแบบตรวจสอบแบบประมาณค่า เป็นต้น
3. การสัมภาษณ์ เป็นการสนทนาซักถามพูดคุยเพื่อค้นหาข้อมูลที่อาจไม่พบร่องรอยชัดเจน ในสิ่งที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติในการทำโครงการ และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเป็นการพูดคุยที่ไม่เฉพาะเจาะจง ซึ่งทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีและข้อมูลชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง
4. การประเมินภาคปฏิบัติ เป็นการประเมินการกระทำ การปฏิบัติงาน เพื่อประเมินการสร้างผลงานชิ้นสำเร็จ การสาธิต การแสดงออกให้เห็นถึงทักษะการเรียนรู้ และจัดทำเครื่องมือประกอบการประเมินด้วย
5. Scoring Rubric เป็นการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบและประเด็นที่จะประเมินเพื่ออธิบายลักษณะของคุณภาพงานหรือระดับความสามารถเพื่อเป็นแนวทางในการประเมินและเป็นข้อมูลสำคัญให้กับครูผู้สอน
6. การประเมินแฟ้มสะสมงาน เป็นการประเมินความสามารถในการผลิตงาน การบูรณาการ ความรู้ ประสบการณ์ ความพยายาม ความรู้สึก ความคิดเห็นของนักเรียนที่เกิดจากการสะสมรวบรวมผลงาน

แหล่งการเรียนรู้

ที่ผ่านมาสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คือหนังสือเรียนและแบบฝึกหัดการเรียนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมต้องมีชีวิตชีวา มีสีสันของการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียนเครื่องมืออุปกรณ์การเรียนอาจมีตั้งแต่ของง่าย ๆ จำพวกกระดาษดินสอไปจนถึงอุปกรณ์การสื่อสาร เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

บุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ นอกจากนั้นการให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงด้วยการลงมือปฏิบัติจริงก็ถือเป็นสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

ห้องเรียนควรประกอบด้วยสื่อการเรียนอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ มีผนังห้องที่มีสีสันไว้จัดแสดงผลงานต่างๆ มีลูกโลก แผนที่ให้ผู้เรียนได้สัมผัสจับต้องได้ มีแหล่งความรู้ เอกสาร หลักฐาน ทั้งที่เป็นแหล่งปฐมภูมิ ทัศนียภูมิ ของจำลอง ของจริง ภาพงานศิลปะดนตรีวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา มีสื่อประกอบคอมพิวเตอร์ สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ซอฟต์แวร์ เพื่อการสืบค้นข้อมูลและสื่อต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อให้เรียนรู้สิ่งที่เป็นไปตามสภาพที่เป็นจริง

สื่อการเรียนรู้อย่างควรให้ผู้เรียนสามารถย้อนกลับไปบ้านได้เพื่อให้นำไปศึกษาร่วมกันกับคนในครอบครัวโดยถือว่าสมาชิกในครอบครัวก็เป็นแหล่งการเรียนรู้อีกแหล่งหนึ่งการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นั้นครูผู้สอนมีความรู้พัฒนาศักยภาพของตนเอง มีการใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน มีการพัฒนาศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ ศึกษาวิธีการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน ได้ปฏิบัติจริงที่หลากหลายและเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้ปฏิบัติกิจกรรมตลอดจนมีสื่อการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาการปฏิบัติ มีสีสันของการทำกิจกรรมในแต่ละชั่วโมงที่มีการเรียนการสอน ให้มีความน่าสนใจให้ใฝ่เรียนรู้และมีคุณธรรม

สรุปว่าการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นั้นครูผู้สอนมีความรู้ พัฒนาศักยภาพของตนเอง ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร มีการพัฒนาศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ ศึกษาวิธีการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน ได้ปฏิบัติจริงที่หลากหลายและเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้ปฏิบัติกิจกรรมตลอดจนมีสื่อการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาการปฏิบัติ มีสีสันของการทำกิจกรรมในแต่ละชั่วโมงที่มีการเรียนการสอน ให้มีความน่าสนใจให้ใฝ่เรียนรู้และมีคุณธรรม

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่ดีงามที่ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแก่นในการนำคำสั่งสอนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสำหรับพุทธศาสนิกชนหลักธรรมก่อให้เกิดความสุขเป็นหลักปฏิบัติที่ดี

ความหมายหลักธรรม

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของหลักธรรมไว้ในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังนี้

กมล ทองธรรมชาติ และคณะ (2546 : 310) กล่าวว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็น สิ่งสำคัญของศาสนา หลักธรรมหรือศาสนารวมเป็นแก่นของพระพุทธศาสนา หลักธรรมของ พระพุทธศาสนามีมาก่อนที่พระพุทธเจ้าประสูติ พระองค์เป็นผู้ค้นพบหลักธรรม แล้วนำมาสั่งสอน มนุษย์ เพื่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในโลก การศึกษาหลักธรรมคำสั่งสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับ พุทธศาสนิกชนทุกคน พุทธศาสนิกชนทุกคนจะต้องศึกษาหลักธรรมคำสั่งสอนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

จงรัส แจ่มจันทร์ (2546 : 29) กล่าวว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแบบอย่างของ พุทธศาสนิกชนในการดำรงชีวิตพระพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้ด้วยพระองค์เองและเผยแผ่ให้ ผู้อื่น ได้รู้ตาม ถ้าพุทธศาสนิกชนปฏิบัติตามหลักธรรมซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้าได้อย่าง ครบถ้วนส่งผลดีต่อตัวเองในทางที่ดีงามและเป็นที่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงามของบุคคลทั่วไป ในการปฏิบัติตาม

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 116) ได้ให้ความหมายของหลักธรรมว่า คือ สภาพคุณงาม ความดีที่ได้ปฏิบัติ การปฏิบัติที่ดีงามที่พุทธศาสนิกชนนำไปสู่แนวทางในการดำรงชีวิตที่ดีและ ปฏิบัติได้ หลักธรรมก่อให้เกิดความสงบสุข เป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้านำมาสอนชาวพุทธและ เป็นหลักปฏิบัติความดี

เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ (2552 : 27) กล่าวว่า หลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาใน แต่ละศาสนามีหลักธรรมคำสั่งสอนแตกต่างกันออกไป เพื่อให้ผู้ปฏิบัติไปสู่จุดมุ่งหมายของศาสนา และเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตของเรา

รุ่งทิวา รอดวิเศษ (2554 : 21) ได้สรุปความหมายของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาว่า เป็นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเราและสามารถนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาต่างๆ ในการดำรงชีวิตของเราได้ และส่งผลให้มีชีวิตที่สงบสุขอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา เป็นสิ่งสำคัญเป็นคุณงามความดีที่ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเราและนำไปใช้ แก้ปัญหาต่างๆ ในการดำรงชีวิตเพื่อให้ผู้ปฏิบัติไปสู่จุดมุ่งหมายที่ดีทำให้ชีวิตมีความสุขและอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้ ความดีที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคลซึ่งถือเป็นแนวในการปฏิบัติเป็นเวลานาน จนคิดเป็นนิสัยอันก่อให้เกิดคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และเป็นที่ยอมรับว่าถูกต้องดีงาม

หลักธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

1. ความขยัน

จากการศึกษาพบว่า มีนักศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของคำว่า ความขยันไว้ต่าง ๆ กัน ผู้วิจัยจึงขอรวบรวมความหมายไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 129) ได้ให้ความหมายของคำว่าขยัน หมายถึง การทำงานอย่างแข็งขัน ไม่ปล่อยปละละเลยหรือประพฤติน่าประมาท

กองวิจัยทางการศึกษา (2542 : 4-5) ได้ให้ความหมายของคำว่า ขยัน หมายถึง ความตั้งใจหรือความกระตือรือร้น มุ่งมั่นในการทำงานโดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่ ต้อนรับการทำงาน พุดหรือแสดงกิริยาท่าทางว่าต้องการจะทำงานหนึ่งงานใด แม้จะไม่ใช่งานที่ได้รับมอบหมายโดยตรง ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง ลงมือทำทันที โดยไม่ปล่อยให้วันเวลาผ่านไปอย่างไร้ค่า ไร้ประโยชน์ ทำงานที่ได้เริ่มต้นไว้แล้วอย่างต่อเนื่องและสำเร็จตามเป้าหมาย

จิตณรงค์ ขคภูเขียว (2551 อ้างถึงใน จีรวรรณ เนื่องจันทรนิท และคณะ. 2552 : 25) ได้กำหนด คุณธรรมพื้นฐานด้านความขยัน คือความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ อดทน ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จ ผู้ที่มีความขยัน คือผู้ที่ตั้งใจทำงานอย่างจริงจังต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร เป็นคนสู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ความขยัน คือความตั้งใจ มุ่งมั่น ในการทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ

2. ตรงต่อเวลา

ศิริลักษณ์ เบญจภุมริน (2552 : 1) ให้ความหมายของคำว่า ตรงต่อเวลา ว่าหมายถึง การถือตามกำหนดเวลา สำหรับกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง

จรรยา พุคยาภรณ์ (2553 : 1) กล่าวว่า การตรงต่อเวลา คือ เวลาที่สมควรจะทำอะไรก็ตรงต่อเวลาที่ทำงานนั้น ตามที่กำหนด โดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง ไม่บิดพลิ้ว ไม่ต้องแก้ตัว

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2556) กล่าวว่า การตรงต่อเวลา คือ การบังคับตัวเองไม่ให้ประมาทและเฉื่อยชาในการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมายไว้ ซึ่งเป็นหัวใจของกิจการทั้งปวง การผัดเวลาเพียงเล็กน้อยก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายใหญ่โตได้

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ความตรงต่อเวลา หมายถึง การถือกำหนดเวลาที่สมควร ไม่บิดพลิ้ว

3. ความยุติธรรม

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 130) ให้นิยามคำว่า ยุติธรรมคือ ความเที่ยงตรง ความชอบธรรม ความชอบด้วยเหตุผลตั้งตรงด้วยความยุติธรรมหลักธรรมความยุติธรรมการตัดสินเรื่องราวต่างๆ โดยใช้ความถูกต้องและหลักเหตุผลไม่แสดงความลำเอียงความเที่ยงธรรม ความชอบธรรม ความชอบด้วยเหตุผล

พระมหาพรหมชา ฐมมหาโส (2555) กล่าวไว้ว่า ความยุติธรรม ในความหมายของ พระพุทธศาสนาจึงหมายถึง ความชอบธรรม และความเที่ยงธรรม แต่การจัดวางคำว่า เที่ยงธรรม เอาไว้เป็นเบื้องต้นนั้น หากมองในเชิงสังคมวิทยา ความเที่ยงธรรมเป็นตัวแปรสำคัญที่จะนำไปสู่ ความชอบธรรม หรือข้อตกลงที่เป็นธรรมของกลุ่มคนต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่าง สันติสุข

ความยุติธรรม (2555 : ออนไลน์) หมายถึง มีความเที่ยงธรรม เสมอภาคในคนทุกประเภท ไม่แบ่งแยกพวกเขาพวกเขา ไม่มีอคติ คือ ความลำเอียง ซึ่งความลำเอียงนี้ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าตรัสไว้ 4 อย่าง คือ ลำเอียงเพราะความรัก ลำเอียงเพราะความโกรธ ลำเอียงเพราะความกลัว และ ลำเอียงเพราะความหลง การพิจารณาเลื่อนตำแหน่งก็พิจารณาจากความรู้ ความสามารถและ คุณธรรมความดี ผู้นำที่ปฏิบัติได้ดั่งนี้ย่อมเป็นที่รักของหมู่มชน ได้คนที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมความดี มาเป็นบริวารอยู่เสมอ

ดังนั้น ความยุติธรรม หมายถึง ความเที่ยงตรง ชอบธรรม ด้วยความมีเหตุมีผล ไม่ลำเอียง ไม่อคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ไม่แบ่งแยก ไม่มีอคติ

4. ความเมตตา

พระมหาบุญเรือน ปกกิจโร (2542) กล่าวไว้ว่า ความเมตตาคือความรักความปรารถนาดี ความเป็นมิตรความผูกมิตรความเป็นผู้รักใคร่สนิทกันความอนุเคราะห์ตลอดจนความไม่พยายาม ปองร้ายต่อและกัน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือความรักแท้กับความรักเทียม ซึ่งความรักแท้ หมายถึงความรักที่บริสุทธิ์ไม่เจือด้วยตัณหาหรือราคะเป็นความรักที่ต้องการให้โดยไม่มีเงื่อนไข เป็นความรักที่ประกอบด้วยปัญญา ไม่มีความต้องการเป็นความรักที่ไม่แปรผันไปตามสถานการณ์ ส่วนความรักเทียมหมายถึงความรักที่ไม่บริสุทธิ์เจือด้วยตัณหาราคะเป็นความรักที่เกิดจากอารมณ์ ความต้องการ มีเงื่อนไขผันแปรเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์เป็นความรักที่มีจุดบกพร่องที่ จะต้องพัฒนาไปสู่ความรักแท้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 122) ให้คำนิยามว่า ความเมตตา คือความรักและเอ็นดู ความปรารถนาจะให้ผู้อื่น ได้สุข ความเมตตานั้นเป็นสิ่งที่ดีเพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีความคิด ในการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน หลักธรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่การอยู่ ร่วมกันของคนจำนวนมากในสังคมย่อมมีทั้งคนดีและคนไม่ดี การมีคุณธรรมในการใช้ชีวิตร่วมกัน เป็นสิ่งสำคัญการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่การรู้จักแบ่งปันซึ่งกันและกันทั้งด้านวัตถุและด้านน้ำใจ เป็นสิ่งที่ สังคมหรือเราทุกคนปรารถนาและนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน

พระมหาหยวง ทิวากโร (2548) กล่าวว่าเมตตาเป็นความรักที่บริสุทธิ์ไม่ใช่ความรักที่มุ่ง สนองความต้องการของตัวเองเป็นที่ตั้งแต่มุ่งเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่บุคคลและสัตว์อื่น โดยไม่

คำนี้ว่าเราจะสนองความดีของเราหรือไม่โดยพยัญชนะเมตตาหมายถึงความสนิทสนม เว้นจากราคะแต่โดยนัยแล้ว หมายถึงความปรารถนาความสุขความเจริญเพื่อผู้อื่น เป็นลักษณะของการมุ่งให้สรรพสัตว์ทั้งหลายอยู่อย่างไม่มีเวรไม่มีภัยไม่เบียดเบียนกัน ไม่ประทุรร้ายกัน ให้ผู้อื่นมีความสุขตามสมควรแก่ฐานะของตน

กัณยารัตน์ รินศรี (2549 :16) เมตตา หมายถึงความรักความปรารถนาดีเป็นความรักที่บริสุทธิ์ไม่เจือปนด้วยกิเลสตัณหาเกิดจากจิตที่ไม่โกรธ หรืออโทสเจตสิกและปรารถนาให้สัตว์ทั้งหลายมีความสุขด้วย

นัท ฮันท์, ตีฆ (2542 : 18) กล่าวว่าความเมตตาคือความรักที่แท้ความรักที่เป็นความตั้งใจและความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นเบิกบาน เป็นสุข ซึ่งจะบ่มเพาะได้หากบุคคลฝึกฝนการเฝ้าดูและการรับฟังอย่างตั้งใจเพื่อให้เห็นและมีความเข้าใจถึงความต้องการ ตลอดจนความทุกข์ทรมานของผู้อื่น

โฮสคิง(Hogking: 2007 :35) ให้ความหมายความเมตตาว่าคือความเห็นอกเห็นใจอย่างลึกซึ้ง ซึ่งทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นให้บรรเทาความเจ็บปวดหรือความโศกเศร้า

กล่าวโดยสรุป ความเมตตา คือความรักที่แท้จริง ความปรารถนาดี ความเป็นมิตร ความอนุเคราะห์โดยไม่มีเงื่อนไข ไม่คาดหวังว่าจะได้อะไรตอบแทนตลอดจนไม่พยายามปกป้องร้ายต่อกันและกันมุ่งเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่บุคคลสัตว์อื่นรวมถึงสิ่งแวดล้อมและโลกด้วย

5. ความเอื้อเพื่อเพื่อน

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 28 อ้างถึงใน วีรวรรณ อินทร์กรุงเก่า. 2550 : 22) กล่าวว่า ความเอื้อเพื่อเพื่อน หมายถึงการแสดงความปรารถนาดีต่อผู้อื่นด้วย กาย วาจา ใจ ตลอดจนการให้วัตถุสิ่งของ ไม่ใจแคบเห็นแก่ตัว มีการกระทำที่แสดงถึงเมตตริจิต ความมีน้ำใจโอบอ้อมอารีต่อผู้อื่นในการปันทรัพย์ สิ่งของ อาหาร น้ำใจ ตลอดจนแรงงาน ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่บุคคลที่ควรให้ เพื่อให้บุคคลได้รับความสะดวกและมีความพึงพอใจ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2528 : 16 อ้างถึงใน วีรวรรณ อินทร์กรุงเก่า. 2550 : 22) กล่าวว่า ความเอื้อเพื่อเพื่อน หมายถึงการแสดงความเสียสละ การแบ่งปัน ความใจกว้าง โอบอ้อมอารี รู้จักการให้อภัยและเห็นใจถึงความลำบากของผู้อื่น

รุ่งรัตน์ ไกรทอง (2537 : 29) กล่าวว่าความเอื้อเพื่อเพื่อน หมายถึงความรู้สึกลักษณะหนึ่งในตัวบุคคลที่มีต่อความต้องการช่วยเหลือบุคคลอื่น เมื่อได้พบกับสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกดังกล่าว บุคคลจะแสดงพฤติกรรมในทางที่ดีโดยการเสียสละ กำลังกาย สิ่งของ เวลา หรือความสุข

ส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือและทำประโยชน์ให้ผู้อื่นได้รับความสุขพ้นจากความลำบาก หรือให้ในสิ่งที่เขาต้องการ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 118) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไว้ดังนี้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง อุดหนุน เจือจาน แสดงน้ำใจดีต่อผู้อื่นให้ประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วยความโอบอ้อมอารี

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถ เป็นการเสียสละที่เกิดจากการ โอบอ้อมอารี ความรู้สึกเห็นใจผู้อื่น รวมทั้งการให้อภัยผู้อื่นด้วย

6. ความสามัคคี

รุจิร ภู่อาระ และคณะ (2535 : 26) กล่าวว่า สมาชิกในกลุ่มต้องมีพฤติกรรมสามัคคี ดังนี้

1. ช่วยเหลืองานในหมู่คณะด้วยความเต็มใจ
2. สละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. รู้จักการแบ่งหน้าที่ในกลุ่ม
5. มีความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 117) ให้นิยามว่า ความสามัคคี คือการแสดงออกซึ่งความร่วมมือแรงร่วมใจในการปฏิบัติงาน การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขคนในสังคมต้องมีคุณธรรมประจำใจ โดยเฉพาะในเรื่องความสามัคคีจะทำให้สังคมร่มเย็นเป็นสุขซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสังคมและสภาพความเป็นอยู่ของตนเองได้ หลักธรรมความใฝ่รู้ความต้องการที่จะศึกษาหาความรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองยังไม่รู้ จะเป็นคนชอบสังเกตจดบันทึกหรืออ่านหนังสือเป็นประจำ และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองครอบครัวสังคมและประเทศชาติ ลักษณะของคนที่ใฝ่รู้เป็นคนช่างสังเกตสิ่งที่เห็นรอบตัว เป็นคนที่ชอบศึกษาค้นคว้าเสมอ สนใจติดตามข่าวสารความรู้ใหม่ ๆ เข้าร่วมกิจกรรมได้

จิตณรงค์ ขตภูเขียว (2551 อ้างถึงใน จีรวรรณ เนื่องจันทร์นิก และคณะ 2552 : 27) ได้กำหนดคุณธรรมพื้นฐานด้านความสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการให้เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาไร้อาเปรียบกัน เป็นการยอมรับอย่างมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้เรียกอีกอย่างว่า ความสมานฉันท์

ผู้มีความสามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนเองทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จ ลุล่วง แก้ปัญหาและจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

กล่าวโดยสรุป ความสามัคคี หมายถึง ความร่วมมือร่วมใจกันในการประกอบกิจการงาน ด้วยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของกลุ่มคนในสังคม เพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีความรักใคร่ผูกพันในหมู่คณะ ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

7. ความใฝ่รู้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2553 : 1) กล่าวว่า ความใฝ่รู้ หมายถึง ความตั้งใจ ความพยายาม หรือความกระตือรือร้นของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่

จิราภรณ์ ศรีบุรี (2554 : 10) กล่าวว่า ใฝ่รู้ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ดังนั้นความใฝ่รู้ คือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตั้งใจ ความพยายามในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ

8. ความมีระเบียบวินัย

วินัยทำให้มนุษย์มีคุณภาพ การอยู่ร่วมกันมาก ๆ ในสังคม ต้องอาศัยวินัยช่วยให้สังคมเป็นระเบียบเรียบร้อยและสงบสุขและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น ประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่งคือ เรื่องของวินัยซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและเป็นที่ต้องการของทุกสังคมทุกประเทศชาติในโลก ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่าวินัยไว้หลายประการดังนี้

กรมวิชาการ (2533 : 183) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึงการที่นักเรียนกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้สำเร็จและสะอาดเรียบร้อยทันเวลา ด้วยความตั้งใจและมีวินัยในตนเอง ถูกต้องตามกฎหมายหรือระเบียบที่วางไว้ และแสดงตนว่าเป็นผู้อยู่ในระเบียบและวัฒนธรรมอันดีงาม

วิไล แสงเหมือนขวัญ (2537 อ้างถึงใน การเกิด ดวงดาว. 2546 : 9) ได้ให้ความหมายของคำว่า ระเบียบวินัย ไว้ว่า ระเบียบวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตามแบบแผน ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ควบคุมตนเองทั้งกาย วาจาใจ ในการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมตามกฎหมายเกณฑ์ที่เป็นข้อตกลงของสังคม

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 935-1077) อธิบายว่า ระเบียบวินัย คือแบบแผนที่วางไว้เป็นแนวปฏิบัติหรือดำเนินการ ระเบียบวินัย หมายถึง ระเบียบแบบแผนข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ เช่น วินัยทหารวินัยศึกษาบุตรของพระสงฆ์ในสังคมให้คนในสังคมนั้นๆ ได้ยึดถือสถานที่ต่างๆ ทั้งทางโลกและทางธรรม ล้วนมีข้อกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ ได้ยึดถือปฏิบัติมีกติกากำหนดไว้ระเบียบวินัยแบ่งออกเป็น ระเบียบวินัยในตนเอง เช่น ความตรงต่อเวลา ไม่ละเมิดกฎข้อบังคับ ระเบียบวินัยทางสังคม เช่น การข้ามทางม้าลาย เข้าแถวขึ้นรถประจำทาง รักษาความสะอาดบ้านเมืองระเบียบวินัยในโรงเรียน เช่น การแต่งกาย การเคารพธงชาติ ประโยชน์ของควมมีระเบียบวินัย ช่วยให้เราสามารถทำงานใหญ่ได้ และทำได้สำเร็จเอาชนะอุปสรรคด้วยเวลาที่สั้นที่สุด ทำลายความไม่เป็นระเบียบเสียเวลา ช่วยให้เราพึ่งพาตนเอง ทำให้ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตาม

ธีรพร กุลนันทน์ (2544 : 303) ได้ให้ความหมาย ระเบียบวินัย ไว้ว่า การที่บุคคลสามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองได้โดยจากการมองเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนเองมิได้เกิดจากข้อบังคับภายนอกแม้จะมีอุปสรรคในการปฏิบัติก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

วินเซน (Vincent 1961 ; อ้างถึงใน พระมหาชยันต์ แสนโบราณ. 2547 : 26) ได้ให้ความหมายของระเบียบวินัยว่า การที่บุคคลไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากต่อตนเองในอนาคตหรือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวและสิทธิของบุคคลอื่น รวมทั้งการที่บุคคลกระทำการที่ตนไม่ยอมทำแต่การกระทำนั้นช่วยให้ความต้องการและสิทธิของบุคคลอื่นได้รับการตอบสนอง หรือกระทำการอันเป็นผู้ให้ผู้อื่นประสบผลสำเร็จในอนาคต

อาเธอร์ (Arthur 1985 : 678) ได้ให้ความหมายของระเบียบวินัยว่า ความเคยชินจากการปฏิบัติในการควบคุมตนเองท่ามกลางแรงกระตุ้นต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่หวังไว้ ทั้งนี้รวมถึงการลงโทษตนเองเมื่อกระทำผิดด้วย

ดังนั้นระเบียบวินัย คือแบบแผน กฎเกณฑ์ ที่กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติ คนที่มีระเบียบวินัยเป็นคนที่สามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตนได้ตามแบบกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของสังคมนั้นได้ โดยอาจจะใช้กฎเกณฑ์ ข้อบังคับเป็นเครื่องกำหนดให้ทำตาม ซึ่งเรียกว่า เป็นระเบียบวินัยภายนอก หรืออาจจะปฏิบัติเพราะตระหนักถึงความถูกต้องเหมาะสมดั่งงามด้วยตนเอง แม้บางอย่างจะไม่ได้กำหนดไว้เป็นกฎเกณฑ์ ข้อบังคับก็ตาม

สรุปได้ว่าหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานในการทำความดีมีหลายประการที่เราควรปฏิบัติตามและเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวชีวิตการอยู่ร่วมกันในสังคม พระพุทธศาสนามีหลักธรรมคำสอนมากมาย หลักธรรมสนับสนุนให้คนทำความดีไม่ทำความชั่ว ทุกศาสนาสอนให้ทำความดีเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ปฏิบัติตนเป็นคนดี มีสติปัญญานำไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ ในการดำรงชีวิตเพื่อให้ผู้ปฏิบัติไปสู่จุดมุ่งหมายที่ดีทำให้ชีวิตมีความสุขและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ความดีที่มีอยู่ใน

จิตใจสังคมไทยเป็นสังคมที่ต้องการความรักความสามัคคีในหมู่คณะ เพื่อสร้างความศรัทธาในหมู่คณะเพื่อให้เกิดสิ่งที่ดีงามที่สังคมปรารถนาในสิ่งที่ดีงามได้ หลักธรรมที่กล่าวมาเป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ต้องเริ่มปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีความดีงาม สอนให้คนต้องพึ่งตนเอง หลักธรรมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาจิตใจและคุณธรรม จริยธรรมของบุคคลที่ยึดถือปฏิบัติ

การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นการจำลองรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ในห้องเรียนการสอนและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวความคิดที่หลากหลายระหว่างสมาชิกในกลุ่มการพัฒนาพฤติกรรมแก้ปัญหาการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีเหตุผลรวมทั้งการพัฒนาลักษณะของผู้เรียนให้รู้จักตนเองและเพิ่มคุณค่าของตนเอง

ความหมายของการสอนแบบร่วมมือ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ไว้มีรายละเอียดดังนี้

พนมพร เผ่าเจริญ (2541 : 226) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ครูจะทำการแนะนำให้นักเรียนทำงานร่วมกันจนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการเรียนร่วมกันทุกคน

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2543 : 38) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือว่าเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยแต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละคนถือเป็นความสำเร็จของกลุ่ม

สำนักงานโครงการพิเศษ (2541 : 60) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดสถานการณ์และบรรยากาศให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มมีสมาชิกที่มีความแตกต่างกันในด้านสติปัญญาหรือความถนัด สมาชิกแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเองและของสมาชิกในกลุ่ม

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 122) ได้กล่าวว่าการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หมายถึง วิธีการที่ครูจัดกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 4 คน ให้มีคนเก่ง 1 คน คนอ่อน 1 คน อีก 2 คน มีความสามารถปานกลาง นักเรียนทุกคนช่วยเหลือกันในการเรียน

ทิสนา แจมมณี (2550 : 98) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือว่าคือการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3 - 6 คนช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม

วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2544 : 8) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือว่าเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันทรัพยากรรวมทั้งเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึงการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกันรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนในกลุ่ม เพื่อให้เกิดความสำเร็จจากการจัดสภาพแวดล้อม ในชั้นเรียนการจัดการเรียนรู้ที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกันมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำงานร่วมกันได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับผิดชอบแทนร่วมกัน มีความสนุกสนานในการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มร่วมมือทำให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อมีการแบ่งปันกัน ให้กำลังใจกันในกลุ่ม นักเรียนมีความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัวและส่วนรวมทั้งยังเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยในชั้นเรียนและเพื่อให้กลุ่มได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้สู่ความสำเร็จของกลุ่ม

หลักการ แนวคิดของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

หลักการ แนวคิดของการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีนักการศึกษาได้เสนอแนะไว้ดังนี้

ทิสนา แจมมณี (2551 : 64) ได้กล่าวถึงหลักการ แนวคิดของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่าเป็นการพัฒนาขึ้นโดยอาศัยหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือของจอห์นสัน และจอห์นสัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนควรร่วมมือกันในการเรียนรู้มากกว่าการแข่งขันเพราะการแข่งขันก่อให้เกิดสภาพการณ์ของการแพ้-ชนะ ต่างจากการร่วมมือกันซึ่งก่อให้เกิดสภาพการณ์ของการชนะ-ชนะ อันเป็นสภาพการณ์ที่ดีกว่าทั้งทางด้านจิตใจและสติปัญญาหลักการของการเรียนรู้แบบร่วมมือ มี 5 ประการดังนี้

1. การเรียนรู้ต้องอาศัยการพึ่งพากัน (Positive Interdependence) โดยถือว่าทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน และจะต้องพึ่งพากันเพื่อความสำเร็จร่วมกัน
2. การเรียนรู้ที่ต้องอาศัยการหันหน้าเข้าหากันมีปฏิสัมพันธ์กัน (Face to Face Interaction) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล และการเรียนรู้ต่าง ๆ
3. การเรียนรู้ต้องอาศัยทักษะทางสังคม (Social Skills) โดยเฉพาะทักษะในการทำงานร่วมกัน

4. การเรียนรู้ร่วมกันควรมีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) ที่ใช้ใน
การทำงาน

5. การเรียนรู้ร่วมกันจะต้องมีผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ทั้งรายบุคคล และรายกลุ่มที่สามารถ
ตรวจสอบ และวัดผลประเมินผลได้ (Individual Accountability)

ชนาธิป พรกุล (2554 : 102) ได้ให้แนวคิดของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. เด็กอ่อนได้เรียนรู้ ได้ตัวอย่าง และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่เก่งกว่า และเด็กเก่งได้
เรียนรู้ที่จะอดทน และเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เมื่อทุกคนทำงานไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

3. การแข่งขันทำให้เด็กอ่อนหมดกำลังใจ

4. ในชีวิตจริงต้องการความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน

5. การพบกับความสำเร็จอยู่เสมอจะทำให้เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นกล้าคิดกล้าทำ

จากหลักการ แนวคิดของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ดังนี้เป็นการ
เรียนรู้ที่ต้องอาศัยการพึ่งพากันมีปฏิสัมพันธ์กันการทำงานร่วมกันเป้าหมายเดียวกันทำงานเป็นกลุ่ม
มีผลสัมฤทธิ์ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มที่สามารถตรวจสอบ และวัดผลประเมินผลได้ทำให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาได้กว้างขึ้นแล้วยังช่วยพัฒนาด้านสังคม และอารมณ์มากขึ้นอีกด้วย

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ชนาธิป พรกุล (2554 : 102) ได้กำหนดขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ 4 ขั้นตอน
ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน ประกอบด้วย

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอน ทั้งด้านวิชาการ และด้านทักษะ
ความร่วมมือ

2. กำหนดขนาดของกลุ่ม

3. จัดกลุ่มแบบละความสามารรถ

4. จัดห้องให้สะอาดในการทำงาน

5. จัดทำสื่อให้ผู้เรียนใช้ร่วมกัน หรือใช้รายบุคคล

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมผู้เรียน ประกอบด้วย

6. มอบหมายบทบาทที่ทำให้ต้องพึ่งพาอาศัยกัน และมอบหมายงานให้แก่แต่ละคน
รับผิดชอบ

7. อธิบายงานที่ให้ทำ

8. อธิบายโครงสร้างแรงจูงใจที่ผู้เรียนจะได้รับรางวัล เมื่อทุกคนช่วยเหลือร่วมมือกัน

9. บอกวิธีประเมินรายบุคคลและรายกลุ่ม
10. ส่งเสริมความร่วมมือช่วยเหลือกันทำงานกลุ่ม
11. อธิบายเกณฑ์การตัดสินความสำเร็จ
12. แจ้างพฤติกรรมที่คาดหวัง

ขั้นตอนที่ 3 การดูแลและการจัดจ้งหวะ ประกอบด้วย

13. ดูแลพฤติกรรมของผู้เรียน
14. ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนเมื่อจำเป็น
15. จัดจ้งหวะเพื่อสอนทักษะความร่วมมือ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมิน ประกอบด้วย

16. สรूपบทเรียนโดยครู และผู้เรียน
17. ประเมินการเรียนรู้ทั้งคุณภาพ และปริมาณ
18. ประเมินการทำงานกลุ่ม

รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Instructional Models cooperative Learning)

การเรียนรู้แบบร่วมมือมีรูปแบบ เทคนิควิธีการสอนหลายอย่าง มีนักการศึกษาได้กล่าวไว้
ดังนี้

ทิสนา แวมณี (2551 : 65-72) ได้กล่าวถึงกระบวนการสอนแบบร่วมมือ รูปแบบ คือ
กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบจิ๊กซอร์ (JIGSAW) รูปแบบเอส.ที.เอ.ดี.
(STAD) รูปแบบที.เอ.ไอ. (TAD) รูปแบบที.จี.ที. (TGT) รูปแบบแอล.ที (L.T) รูปแบบจี.ไอ (G.I)
รูปแบบซี.ไอ.อาร์.ซี (CIRC) รูปแบบคอมเพล็กซ์ (Complex Instruction)

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายรูปแบบซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีวิธีการ
ดำเนินการหลัก ๆ ได้แก่ การจัดกลุ่ม การศึกษาเนื้อหาสาระ การทดสอบ การคิดคะแนน และการให้
รางวัลแตกต่างกันออกไป แต่ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ใช้หลักการเดียวกัน คือเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิด
การเรียนรู้ในเรื่องที่ศึกษามากที่สุด โดยอาศัยการร่วมมือกันช่วยเหลือกัน และแลกเปลี่ยนความรู้กัน
ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกระบวนการเรียนการสอนของ รูปแบบเอส.ที.
เอ.ดี. (STAD) เพื่อใช้พัฒนาชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เป้าหมายและลักษณะของผลผลิต

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นกิจกรรมที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทัศนคติและ
ค่านิยมในตัวนักเรียนที่จำเป็นทั้งในและนอกห้องเรียน การจำลองรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมที่

พึงประสงค์ในห้องเรียน การเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวความคิดที่หลากหลาย ระหว่างสมาชิกในกลุ่มการพัฒนาพฤติกรรมและการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีเหตุผล รวมทั้งการพัฒนาลักษณะของผู้เรียนให้รู้จักตนเองและเพิ่มคุณค่าของตนเองจากกิจกรรมดังกล่าว จะมีผลต่อผู้เรียนโดยสรุปใน 3 ประการ คือ ความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาเรียน ทักษะทางสังคม โดยเฉพาะทักษะการทำงานร่วมกัน การรู้จักตนเองและตระหนักในคุณค่าของตนเอง (สุลัดดา ลอยฟ้า. 2537 อ้างถึงใน ลัดดา ศิลา น้อย และคณะ. 2544 : 22)

การสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เป็นวิธีการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ความสามารถเฉพาะตัว และศักยภาพในตนเองร่วมมือกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จได้ โดยที่สมาชิกในกลุ่มตระหนักว่าแต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ดังนั้นความสำเร็จหรือความ ล้มเหลวของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มต้องรับผิดชอบร่วมกัน สมาชิกต้องมีการพูดคุยกัน ช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ผู้เรียนจะได้รับความรู้จากเพื่อน สิ่งที่เป็นผลพลอยได้จากการใช้วิธีการสอนแบบ ร่วมมือกันเรียนรู้อีกประการหนึ่งก็คือการที่นักเรียนรู้สึกถึงคุณค่าของตนเองเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะว่า นักเรียนได้มีส่วนร่วมกันในการทำกิจกรรมกลุ่มซึ่งแต่ละคนจะมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของ กลุ่ม และเมื่อประสบผลสำเร็จในการทำงานหรือความเข้าใจเนื้อหาวิชาแล้วจะเพิ่มความสนใจใน การทำกิจกรรมในการเรียนรู้มากขึ้นซึ่งจะเป็นผลให้นักเรียนรู้สึกถึงคุณค่าของตนเองในชั้นเรียน

นอกจากนั้นการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ยังก่อให้เกิดบรรยากาศที่นักเรียนได้พูดคุยกัน เป็นการช่วยให้นักเรียนได้พูดคุยกัน เข้าใจปัญหาชัดเจนขึ้น แม้บางครั้งจะไม่สามารถหาคำตอบได้ แต่ระดับความคิดทางปัญหามักจะสูงกว่าการที่ครูเป็นผู้กำหนดให้นักเรียนทำคนเดียวและการที่ นักเรียนสามารถอธิบายให้เพื่อนฟังได้จะเป็นการยกระดับการถ่ายทอดความคิด การเรียบเรียง ถ้อยคำอธิบายออกมาจะช่วยปรับความเข้าใจให้ชัดเจนยิ่งขึ้นสำหรับบทบาทของครูจะเปลี่ยนไปจาก เดิมคือต้องไม่ถือว่าตัวเองเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ในชั้นเรียนคนเดียวแต่เป็นการสร้างสภาพแวดล้อม วิธีดำเนินการที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนสามารถค้นหาความรู้ได้จากการร่วมมือกันเรียนรู้ซึ่งเกิดจาก การกระทำของตนเองและจากเพื่อนนักเรียนด้วยกัน

การร่วมมือกันเรียนรู้มีหลักที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงอยู่ 3 ประการ คือ

1. รางวัดและเป้าหมายของกลุ่ม ในการจัดการเรียนการสอนจะต้องตั้งเป้าหมายหรือ รางวัดเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามในการเรียนรู้มากขึ้นและพยายามปรับพฤติกรรมของตน เพื่อความสำเร็จของกลุ่ม รางวัดที่กำหนดอาจเป็นสิ่งของ

2. ความหมายแต่ละบุคคลในกลุ่ม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ถึงแม้จะอยู่ใน รูปแบบของกลุ่ม แต่ต้องมีขั้นตอนที่สามารถบอกถึงความสามารถของสมาชิกแต่ละคนได้ว่า เข้าใจ

บทเรียนมากนักน้อยเพียงไร ในการเรียนรู้แต่ละครั้งต้องมั่นใจว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มเข้าใจเนื้อหาที่เรียนเป้าหมายของกลุ่มจะประสบผลสำเร็จได้ต้องขึ้นอยู่กับความสามารถของทุกคนในกลุ่ม

3. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีโอกาสในการช่วยให้กลุ่มประสบผลสำเร็จได้เท่าเทียมกัน
ทั้งคนเก่ง ปานกลาง และอ่อน

ข้อตกลงเบื้องต้น

รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้มีแนวคิดซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อดังต่อไปนี้

1. การสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้จะสร้างแรงจูงใจในการเรียนมากกว่าการเรียนรายบุคคลหรือการแข่งขัน ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มจะสร้างพลังงานในทางบวกให้แก่กลุ่ม
2. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มของการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้จะเรียนรู้จากกันและกัน และพึ่งพากันเรียนรู้
3. การปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มนอกจากจะพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาวิชาที่เรียนแล้ว ยังพัฒนาทักษะทางสังคมไปด้วยเป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนากิจกรรมทางสติปัญญาที่เพิ่มพูนการเรียนการสอนรายบุคคล
4. การร่วมมือกันเรียนรู้จะเพิ่มพูน ความรู้สึกในทางบวกต่อกันและกัน ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ลดความรู้สึก โดดเดี่ยวและห่างเหิน ในทางตรงกันข้าม จะสร้างความสัมพันธ์และความรู้สึกที่ดีต่อบุคคลอื่น
5. การร่วมมือกันเรียนรู้จะเพิ่มพูนจะพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง รู้จักตนเองจากการเรียนรู้ได้ตีความทั้งจากสิ่งแวดล้อมที่ทำให้ตระหนักว่าตัวเองได้รับการยอมรับและเอาใจใส่จากสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม
6. ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพจากงานที่กำหนดให้กลุ่มรับผิดชอบหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันทำงานมากเท่าใดผู้เรียนจะสามารถพัฒนาทักษะทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการทำงานร่วมกันมากขึ้นเท่านั้น
7. ทักษะทางสังคมที่จำเป็นต่างๆ สามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้เพื่อประสิทธิภาพของการทำงานร่วมกัน

รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ (Model of Cooperative Learning)

รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ (สุลัดดา ลอยฟ้า, 2536 อ้างถึงในสุลัดดา ศิลาน้อย และคณะ, 2544 : 26) รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ตามแนวความคิดของสลาวินและคณะ

ได้พัฒนาเทคนิคการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ต่างๆ จากผลวิธีการสอนในทุกรูปแบบของสลาวิน จะยึดหลักการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ 3 ประการด้วยกันคือ รางวัลและเป้าหมายของกลุ่ม ความหมายความสำคัญหรือความหมายของแต่ละบุคคลและ โอกาสในการช่วยเหลือกลุ่มให้ประสบความสำเร็จเท่าเทียมกัน จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ารางวัลของกลุ่มและความหมายของแต่ละบุคคล ต่อกลุ่มเป็นลักษณะที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ของกลุ่มตามแนวคิดของสลาวินที่เป็นที่ยอมรับกันแพร่หลายมีดังนี้

1. STAD (Student Teams Achievement Division) เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถดัดแปลงใช้ได้เกือบทุกวิชาและทุกระดับชั้นเพื่อเป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และทักษะทางสังคมเป็นสำคัญ

2. TGT (Teams Games Tournament) เป็นรูปแบบการสอนที่คล้ายกับ STAD แต่เป็นการจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้นโดยการใช้การแข่งขันเกมแทนการทดสอบย่อย

3. TAI (Teams Assisted Individualization) เป็นรูปแบบการสอนที่ผสมผสานแนวความคิดระหว่างการร่วมมือกับการเรียนรู้กับการสอนรายบุคคล (Individualized Instruction) รูปแบบของ TAI จะเป็นการประยุกต์ใช้กับการสอนคณิตศาสตร์

4. CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) เป็นรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้แบบผสมผสานที่มุ่งพัฒนาขึ้นเพื่อสอนการอ่านและการเขียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายโดยเฉพาะ

5. JIGSAW เป็นผู้ที่คิดค้นการสอนแบบ JIGSAW เริ่มแรกคือ แอรอนสัน และคณะ (1978) หลังจากนั้น สลาวิน ได้แนวคิดดังกล่าวมาขยายเพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้แบบมากยิ่งขึ้นซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับวิชาที่เกี่ยวข้องกับการบรรยายเช่นสังคมศึกษา วรรณคดี วิทยาศาสตร์รวมทั้งวิชาอื่นๆ ที่เน้นการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจมากกว่าการพัฒนาทักษะ

บทบาทของครู และนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้

ในการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ผู้ที่เกี่ยวข้องคือ ครูและนักเรียน จะมีบทบาทที่ชัดเจน การกำหนดบทบาทที่ชัดเจนจะช่วยให้ทั้งครูและนักเรียนสำนึกได้ว่าตนจะทำอะไร และอย่างไร และในทางปฏิบัติก็จะต้องเคร่งครัดต่อบทบาทของตนด้วยจึงจะทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายบทบาทของครูและนักเรียนในการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้มีดังนี้ (ถัดดา ศิลา น้อย และคณะ. 2544 : 22)

1. บทบาทของครู

ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงบทบาทของตนอย่างเคร่งครัดดังนี้

1.1 การเตรียมพร้อมครูต้องเตรียมการให้พร้อมในทุกๆ ด้านที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนนับตั้งแต่วัสดุอุปกรณ์ตลอดจนเอกสารประกอบการสอนนอกจากนั้นยังหมายรวมถึงการเตรียมนักเรียนให้พร้อมให้เข้าถึงวิธีการเรียนรู้ตามรูปแบบร่วมมือกันเรียนรู้เพื่อให้การดำเนินการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นไม่เกิดการสะดุดการเตรียมบทเรียนเนื้อหาช่วยให้เหมาะสมก็เป็นสิ่งที่จะต้องเตรียมด้วย

1.2 การดำเนินการสอนครูต้องทำการสอนเนื้อหาแก่เด็กนักเรียนทั้งชั้นอย่างเต็มที่โดยใช้ดุลยพินิจ เลือกรูปแบบ หรือกลวิธีที่เหมาะสม และพยายามใช้สื่อ อุปกรณ์ประกอบการสอนให้มาก

1.3 การให้ความช่วยเหลือครูจะต้องคอยติดตามความก้าวหน้าของกลุ่มและให้ความช่วยเหลือเพื่อกลุ่มหรือบุคคลจะได้มีความก้าวหน้าทางการเรียนให้สูงขึ้นการช่วยเหลือของครูอาจทำได้หลายประการเช่น การกระตุ้นผู้เรียนเมื่อพบว่าสมาชิกคนใดในกลุ่มไม่มีพัฒนาการทางการเรียนหรือมีพัฒนาการในอัตราที่ต่ำครูอาจจะกระตุ้นในกลุ่มเร่งให้มีการช่วยเหลือหรือกระตุ้นให้นักเรียนคนนั้นพัฒนาตนเองเพื่อช่วยกลุ่มให้ประสบความสำเร็จเป็นต้น นอกจากนี้ครูอาจให้การเสริมแรงทุกครั้งที่นักเรียนประสบความสำเร็จเป็นต้น

1.4 การอธิบายหรือสอนเพิ่มเติมในกรณีที่กลุ่มไม่สามารถสอน หรืออธิบาย โหมดหรือเนื้อหาวิชาที่เรียนให้เพื่อนเข้าใจได้ อาจขอความช่วยเหลือจากครูได้ในที่สุดซึ่งครูจะให้ความรู้ หรือสอนเพิ่มเติมให้จนนักเรียนเข้าใจ

2. บทบาทของนักเรียน

นักเรียนที่เรียนตามรูปแบบร่วมมือกันเรียนรู้มีบทบาทของตนดังนี้

2.1 ความตั้งใจอย่างจริงจังในการเรียนผู้เรียนต้องเข้าใจว่า ความรู้ความเข้าใจที่นักเรียนมีต่อบทเรียนนั้นจะทำให้กลุ่มมีโอกาสประสบความสำเร็จก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันได้เพราะฉะนั้นนักเรียนจะต้องมีความตั้งใจให้มากในการเรียนรู้เนื้อหาทั้งจากการศึกษาด้วยตนเองจากบัตรเนื้อหา

2.2 ความรับผิดชอบ สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องรับผิดชอบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มร่วมกันนักเรียนจะต้องตระหนักว่า กลุ่มจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวก็อยู่ที่ตัวนักเรียนเองทุกคน

2.3 การช่วยเหลือ นักเรียนจะต้องให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างจริงจังการเรียนตามรูปแบบร่วมมือกันเรียนรู้ นักเรียนจะต้องช่วยเหลือกันมิใช่แข่งขันกันการช่วยเหลือกันจะทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จได้ โดยไม่ยากคั้งนั้นนักเรียนที่เข้าใจบทเรียนแล้วจึงต้องช่วยสอนหรืออธิบายให้เพื่อนในกลุ่มเข้าใจด้วย

2.4 การยอมรับซึ่งกันและกันและกันนักเรียนไม่ควรคิดว่าตนเองเก่งหรือเพราะกลุ่มจึงก้าวหน้าแต่นักเรียนต้องตระหนักว่านักเรียนในกลุ่มที่เรียนอ่อนก็สามารถทำให้กลุ่มก้าวหน้าได้ถ้าหากเขาทำแบบทดสอบได้ถึงเกณฑ์ที่จะได้คะแนนความก้าวหน้าถึงแม้ว่าคะแนนสอบของเขาจะได้น้อยกว่าคะแนนของเพื่อนในกลุ่มแต่ก็ไม่เกี่ยวข้องกันเพราะในการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้จะไม่มีการแข่งขันกับผู้อื่นหากแต่จะต้องแข่งขันกับตนเองเท่านั้นดังนั้นสมาชิกทุกคนจะต้องยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน

2.5 ความยึดเหนี่ยวภายในกลุ่มนักเรียนทุกคน ในกลุ่มควรมีความรักและศรัทธาซึ่งกันและกัน ควรมีการเสริมแรงให้กันเพื่อเป็นการสร้างกำลังใจควรกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนสามารถทำคะแนนความก้าวหน้าได้

สรุปได้ว่ารูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้จะยึดหลักการสอนแบบร่วมมือมีรางวัลมีเป้าหมายของกลุ่มความสำคัญและโอกาสในการช่วยเหลือกลุ่มให้ประสบความสำเร็จเท่าเทียมกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนบทบาทของครูและนักเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ ผู้เกี่ยวข้องคือครูและนักเรียนเป็นผู้มีบทบาทชัดเจนพร้อมดำเนินการสอนให้ความรู้และช่วยเหลือกัน มีการยอมรับ มีการยึดเหนี่ยวภายในกลุ่ม

บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน

เพื่อให้การเรียนการสอนตามรูปแบบร่วมมือกันเรียนรู้ดำเนินไปอย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จได้ควรควรพยายามสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เป็นไปในเชิงบวกและสร้างสรรค์บรรยากาศในการเรียนการสอนที่ควรสร้างให้เกิดได้แก่

1. บรรยากาศแห่งความร่วมมือ ต้องมีการร่วมมือซึ่งกันและกันในทุกๆ ด้าน ทั้งนั้นเพราะนักเรียนมีเป้าหมายร่วมกันการร่วมมือและการช่วยเหลือกันต้องมีขึ้นในทุกขั้นตอนของการทำงานการเรียนนับตั้งแต่การเรียนรู้ โนมติหลักการตลอดจนการแก้ปัญหา
2. บรรยากาศแห่งความรับผิดชอบต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่มเพราะว่าความรับผิดชอบทั้งสองส่วนนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งและเป็นที่ยอมรับว่ากลุ่มจะประสบความสำเร็จ ได้ก็เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มประสบความสำเร็จด้วยเช่นเดียวกับบุคคลอื่น
3. บรรยากาศแห่งการยอมรับ ทุกคนจะต้องยอมรับซึ่งกันและกัน เพราะนักเรียนต่างก็ต้องตระหนักว่าไม่ว่าจะเป็นนักเรียนเรียนเก่งปานกลางหรืออ่อน ก็มีโอกาช่วยเหลือกลุ่มให้ประสบความสำเร็จได้เท่าเทียมกันนอกจากการยอมรับผู้อื่นแล้วควรมีการยอมรับตนเองด้วยเพราะตนเองก็มีส่วนทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จด้วยเช่นเดียวกับบุคคลอื่น

4. บรรยากาศแห่งการส่งเสริม สมาชิกทุกคนจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ใช่ แข่งขันกัน เมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จควรมีการยินดีควรมีการให้กำลังใจซึ่งกันและกันการกล่าว คำชมเชยแก่เพื่อนหรือการปดอบ โยนเมื่อเพื่อนล้มเหลวนับเป็นการแสดงออกถึงบรรยากาศ แห่งการส่งเสริมซึ่งกันและกัน

5. บรรยากาศแห่งความอิสระ ครูควรให้ความอิสระแก่นักเรียนในการดูแลช่วยเหลือกัน และกันตลอดจนการศึกษาด้วยตนเองครูไม่ควรเข้าไปใกล้ชิดกับกลุ่มมากเกินไปเพราะจะทำให้ นักเรียนอึดอัดหรือไม่กล้าพูดไม่กล้าถามไม่กล้าอธิบายดังนั้นครูควรอยู่ห่างๆ จากกลุ่มเมื่อนักเรียน ต้องการความช่วยเหลือเท่านั้นจึงเข้าไปให้ความช่วยเหลือ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Division) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยสลาวินสามารถดัดแปลงใช้ได้เกือบทุกวิชา และทุกระดับชั้นเพื่อเป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางสังคมเป็นสำคัญ STAD เป็นรูปแบบที่ง่ายที่สุดและใช้กันแพร่หลายมากที่สุดเหมาะสำหรับครูผู้สอนสำหรับการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค STAD

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีนักการศึกษาได้กล่าวไว้หลายท่าน ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2544 : 170) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เป็นการเรียนรู้ที่แบ่งผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันออกเป็นกลุ่มที่ทำงานร่วมกัน กลุ่มละ 4-5 คน โดยกำหนดให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ทำ การทดลองความรู้ คะแนนที่ได้จากการทดลองของสมาชิกแต่ละคนนำมาบวกเป็นคะแนนของทีม ครูผู้สอนต้องใช้เทคนิคเสริมแรง เช่น การให้รางวัล คำชมเชย สมาชิกในกลุ่มต้องกำหนดเป้าหมาย ร่วมกันและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม

ทิสนา แคมมณี (2551 : 66-67) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นการจัดการเรียนรู้แบบลดความสามารถ เก่ง ปานกลาง อ่อนกลุ่มละ 4 คน เราเรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มบ้านของเรา (Home Group) สมาชิกในกลุ่มบ้านของเราได้รับเนื้อหาสาระ ศึกษาเนื้อหาสาระ ร่วมกัน เนื้อหาสาระในแต่ละตอนผู้เรียนต้องทำแบบทดสอบแต่ละตอน และเก็บคะแนนของตนไว้ ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบครั้งสุดท้ายเป็นการทดสอบรวบยอดและนำคะแนนของตนไปหา คะแนนพัฒนาการ กลุ่มใดได้คะแนนสูงสุดกลุ่มนั้น ได้รางวัล

-11 ขึ้นไปคะแนนพัฒนาการ = 0

-1 ถึง -10 คะแนนพัฒนาการ = 10

+1 ถึง 10 คะแนนพัฒนาการ = 20

+11 ขึ้นไป คะแนนพัฒนาการ = 30

อุไรวรรณ สัจจวานนท์ (2552 : 28) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD หมายถึง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบหนึ่ง โดยมีการจัดกลุ่มความสามารถ แต่ละกลุ่ม ได้เรียนรู้ในเนื้อหาที่ผู้สอนเตรียมไว้ร่วมกัน เพื่อศึกษาเนื้อหาและแก้ปัญหา มีการสอบเก็บคะแนน เป็นรายบุคคลแล้วนำไปหาคะแนนพัฒนาการของแต่ละคน แล้วนำคะแนนพัฒนาการกลุ่มมา รวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มไหนได้คะแนนพัฒนาการของกลุ่มมากที่สุดกลุ่มนั้นได้รางวัล และถือเป็นความสำเร็จของกลุ่ม

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 179) ได้จัดขั้นตอนการเรียนรู้ของกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (Student Teams and Achievement Division :STAD) มีขั้นตอนกิจกรรมดังนี้

1. ครูนำเสนอประเด็นหรือเนื้อหาใหม่โดยการนำเสนอด้วยสื่อที่น่าสนใจในการสอน โดยตรงหรือตั้งประเด็นให้ผู้เรียนอภิปราย
2. จัดผู้เรียนเป็นกลุ่มๆ ละ 4 - 5 คน ให้สมาชิกมีความสามารถละกันมีทั้งสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ
3. แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาทบทวนเนื้อหาที่ครูนำเสนอจนเข้าใจ
4. ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มทำแบบทดสอบ (Quiz) เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน
5. ตรวจสอบคำตอบของผู้เรียนนำคะแนนของสมาชิกทุกคนในกลุ่มมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม
6. กลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุด (ในกรณีที่แต่ละกลุ่มมีจำนวนสมาชิกไม่เท่ากันให้ใช้คะแนนเฉลี่ยแทนคะแนนรวม จะได้รับคำชมเชยโดยอาจติดประกาศไว้ที่บอร์ดหรือป้ายนิเทศของห้องเรียน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ความสามารถ เก่ง ปานกลาง อ่อน ของแต่ละกลุ่ม ที่เรียนรู้เนื้อหาสาระร่วมกันมีการแก้ปัญหา มีการสอบเก็บคะแนน สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกันแก้ปัญหา ครูคอยเสริมแรง ให้รางวัล คำชมเชย มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อความสำเร็จของกลุ่มกลุ่มมีขั้นตอนที่สำคัญในการเรียนรู้คือ ชี้แนะเสนอบทเรียน ชี้แจงกลุ่ม ชี้ศึกษาหาความรู้ ชี้ทดสอบ ชี้ประเมินผล และชี้รับรางวัล ของกลุ่มซึ่งการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD มีข้อดีคือ มีทักษะทางสังคมมีทักษะในการแก้ปัญหาาร่วมกันผู้เรียนมีแรงจูงใจที่จะเรียน เอาใจใส่รับผิดชอบในการทำงานมากขึ้น มีความ

เชื่อมั่น เห็นคุณค่า และเกิดความภาคภูมิใจในตนเองทำให้เกิดความสนุกสนานและมีความคงทนในการเรียนรู้มากขึ้น (Long – term Retention)

2. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD การสอนจะเป็นอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จครูผู้สอนควรมีการจัดการเรียนสอน เพื่อครูจะได้ทราบแนวทางในการสอนอันจะทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน ซึ่งจะบรรลุจุดประสงค์ที่ต้องการในการเตรียมการสอนด้วยวิธีการดังนี้

2.1 วัสดุการสอน ครูต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ใช้ในการทำงานกลุ่ม ประกอบด้วยบัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรมและบัตรเฉลย รวมทั้งข้อสอบสำหรับทดสอบนักเรียนแต่ละคนหลังจากเรียนบทเรียนในแต่ละหน่วยแล้ว

2.2. การจัดนักเรียนเข้ากลุ่มแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยนักเรียน 4 – 5 คนซึ่งมีความสามารถทางผลสัมฤทธิ์การแตกต่างกัน กล่าวคือประกอบด้วย นักเรียนเก่ง 1 คนปานกลาง 1 คน และอ่อน 1 คนถ้าเป็นควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศด้วย เช่น ประกอบด้วยเพศชาย 2 คน เพศหญิง 2 คนวิธีการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มอาจทำได้ดังนี้

2.2.1 จัดลำดับนักเรียนจากเก่งที่สุดไปหาอ่อนที่สุดโดยยึดตามผลการเรียนรู้ที่ผ่านมา ซึ่งอาจเป็นคะแนนจากแบบทดสอบหรือพิจารณาของครูเป็นส่วนประกอบ

2.2.2 หากจำนวนกลุ่มทั้งหมดว่ามีกี่กลุ่มแต่ละกลุ่มควรประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 4 คนจำนวนกลุ่มทั้งหมดจะได้จากจำนวนนักเรียนทั้งหมดหารด้วย 4 ผลหารคือจำนวนกลุ่ม ถ้าหารไม่ลงตัวให้ปิดเศษทศนิยมให้เป็นจำนวนเต็ม ตัวอย่าง เช่น ถ้านักเรียนในห้องมีทั้งหมด 20 คนถ้าแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 4 คนจะได้ทั้งหมด 5 กลุ่มพอดี

2.2.3 กำหนดนักเรียนเข้ากลุ่มเพื่อให้ได้กลุ่มที่สมดุลกันในประเด็นต่อไปนี้ 1) แต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนจากกลุ่มที่มีผลการเรียนอ่อนปานกลางและเก่ง และ 2) ผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละกลุ่มใกล้เคียงกันจะทำได้ดังนี้ คือให้ชื่อกลุ่มทั้ง 8 กลุ่มด้วยชื่อ A ถึง H จัดนักเรียนเข้ากลุ่มโดยเริ่มจากนักเรียนที่เก่งที่สุดให้อยู่ในกลุ่ม A จัดกลุ่มไปเรื่อยๆ จนกระทั่งคนที่ 5 จะอยู่ในกลุ่ม E คนที่ 6 อยู่ในกลุ่ม E คนที่ 10 อยู่ในกลุ่ม A ไปเรื่อยๆ จนกระทั่งคนที่ 11 จะวนมาอยู่กลุ่ม A กระทำซ้ำด้วยระบบเข้ากลุ่มนี้จนถึงนักเรียนที่อ่อนที่สุด

2.3. การหาคะแนนฐานของนักเรียนฐานคะแนนของนักเรียนแต่ละคนหมายถึง คะแนนเฉลี่ยของผลการเรียนหรือผลการทดสอบย่อยที่ผ่านมาถ้าเริ่มใช้ STAD หลังจากเราสอบย่อยไปแล้ว 2 – 3 ครั้ง ให้ใช้ผลของคะแนนจากการทดสอบย่อยดังกล่าวเป็นคะแนนพื้นฐาน

2.3.1 การช่วยเหลือ นักเรียนจะต้องให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างจริงจัง

การเรียนตามรูปแบบร่วมมือกันเรียนรู้ นักเรียนจะต้องช่วยเหลือกันมิใช่แข่งขันกัน การช่วยเหลือกัน จะทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จได้ โดยไม่ยากดังนั้นนักเรียนที่เข้าใจบทเรียนแล้วจึงต้องช่วยสอน หรืออธิบายให้เพื่อนในกลุ่มเข้าใจด้วย

2.3.2 การยอมรับซึ่งกันและกัน นักเรียนไม่ควรคิดว่าตนเองเก่งหรือเพราะกลุ่มจึง ก้าวหน้าแต่นักเรียนต้องตระหนักว่านักเรียนในกลุ่มที่เรียนอ่อนก็สามารถทำให้กลุ่มก้าวหน้าได้ถ้า หากเขาทำแบบทดสอบได้ถึงเกณฑ์ที่จะได้คะแนนความก้าวหน้าถึงแม้ว่าคะแนนสอบของเขาจะได้น้อยกว่าคะแนนของเพื่อนในกลุ่มแต่ก็ไม่เกี่ยวข้องกันเพราะในการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้จะไม่มีการแข่งขันกับผู้อื่นหากแต่จะต้องแข่งขันกับตนเองเท่านั้นดังนั้นสมาชิกทุกคนจะต้องยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน

2.3.3 ความยึดเหนี่ยวภายในกลุ่มนักเรียนทุกคนในกลุ่มควรมีความรักและศรัทธาซึ่งกันและกันควรมีการเสริมแรงให้กันเพื่อเป็นการสร้างกำลังใจควรกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนสามารถทำคะแนนความก้าวหน้าได้

2.4. การทดสอบย่อย

หลังจากเรียนไปได้ประมาณ 1 – 2 คาบ นักเรียนจะต้องได้รับการทดสอบในกลุ่ม ไม่นานจนกว่าให้ช่วยเหลือกัน ทุกคนทำข้อสอบตามความสามารถ

2.5. คะแนนความก้าวหน้าของแต่ละคน

การให้นักเรียนแต่ละคนมีเป้าหมายเกี่ยวกับผลการเรียนของตนเองที่จะต้องทำให้ได้ตามเป้าหมายนั้นซึ่งการเรียนจะทำได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับการทำงานหนักเพิ่มมากขึ้นกว่าที่ทำมาแล้วในบทเรียนก่อนนักเรียนทุกคนมีโอกาสได้คะแนนสูงสุดเพื่อช่วยกลุ่มซึ่งจะทำไม่ได้โดยถ้าคะแนนในการสอบต่ำกว่าคะแนนที่ได้ในครั้งก่อนนักเรียนแต่ละคนจะมีคะแนนที่เป็นฐานซึ่งได้จากการเฉลี่ยคะแนนในการสอบครั้งก่อนหรือคะแนนเฉลี่ยจากแบบสอบถามที่คล้ายคลึงกันคะแนนความก้าวหน้าของนักเรียนสำหรับกลุ่มขึ้นอยู่กับคะแนนของเขาห่างจากคะแนนฐานมากน้อยเพียงใด

2.6. ทีมที่ได้รับการยกย่อง

เกณฑ์และการยอมรับเกณฑ์การบรรลุเป้าหมายของกลุ่มเพื่อกลุ่มจะได้รางวัลจะถูกกำหนดไว้กลุ่มจะได้รับรางวัลเมื่อคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยของกลุ่มเกินเกณฑ์ที่ตั้งไว้สรุปรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ตามวิธี STAD (ลัดดา ศิลา น้อย และคณะ. 2544 : 30)

สรุปได้ว่าการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถดัดแปลงใช้ได้เกือบทุกวิชาและทุกระดับชั้นเพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ที่มีความสามารถแตกต่างกันเพื่อทำงานร่วมกัน มีการทดสอบย่อยมีการแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นร่วมกัน มีการสร้างแรงจูงใจและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะทางสังคม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

3.บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน

เพื่อให้การเรียนการสอนตามรูปแบบร่วมมือกันเรียนรู้ดำเนินไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จได้ครูควรพยายามสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เป็นไปในเชิงบวกและสร้างสรรค์บรรยากาศในการเรียนการสอนที่ควรสร้างให้เกิดได้แก่

3.1 บรรยากาศแห่งความร่วมมือ ต้องมีการร่วมมือซึ่งกันและกันในทุกๆ ด้านทั้งนี้ เพราะนักเรียนมีเป้าหมายร่วมกันการร่วมมือและการช่วยเหลือกันต้องมีขึ้นในทุกขั้นตอนของการเรียน

3.2 บรรยากาศแห่งความรับผิดชอบ ต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่ม เพราะความรับผิดชอบทั้งสองส่วนนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งและเป็นที่ยอมรับว่ากลุ่มจะประสบความสำเร็จได้ก็เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มประสบความสำเร็จด้วยเช่นเดียวกับบุคคลอื่น

3.3 บรรยากาศแห่งการยอมรับ ทุกคนจะต้องยอมรับซึ่งกันและกันเพราะนักเรียนต่างก็ต้องตระหนักว่าไม่ว่าจะเป็นนักเรียนเรียนเก่งปานกลางหรืออ่อนก็มีโอกาสช่วยกลุ่มให้ประสบความสำเร็จได้เท่าเทียมกันนอกจากการยอมรับผู้อื่นแล้วควรมีการยอมรับตนเองด้วย เพราะตนเองก็มีส่วนทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จด้วยเช่นเดียวกับบุคคลอื่น

3.4 บรรยากาศแห่งการส่งเสริม สมาชิกทุกคนจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ใช่แข่งขันกันเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จควรมีการยินดี ควรมีการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน การกล่าวคำชมเชยแก่เพื่อนหรือการปลอบ โยนเมื่อเพื่อนล้มเหลวนับเป็นการแสดงออกถึงบรรยากาศแห่งการส่งเสริมซึ่งกันและกัน

3.5 บรรยากาศแห่งความอิสระ ครูควรให้ความอิสระแก่นักเรียนในการดูแลช่วยเหลือกันและกัน ตลอดจนการศึกษาด้วยตนเอง ครูไม่ควรเข้าไปใกล้ชิดกับกลุ่มมากเกินไปเพราะจะทำให้ นักเรียนอึดอัดหรือไม่กล้าพูด ไม่กล้าถาม ไม่กล้าอธิบาย ดังนั้นครูควรอยู่ห่างๆ จากกลุ่มเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือเท่านั้นจึงเข้าไปให้ความช่วยเหลือ

สรุปได้ว่าบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ ต้องมีความร่วมมือกันในทุกๆ ด้าน เพราะนักเรียนมีเป้าหมายร่วมกัน ช่วยเหลือกันในทุกขั้นตอนในการทำงาน การเรียนรู้ หลักการ การแก้ปัญหา มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่ม มีการยอมรับ มีการเสริมแรง มีความเป็นอิสระและความร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอน

แผนการจัดการเรียนรู้

การวางแผนการจัดการเรียนรู้เป็นภารกิจสำคัญของครูผู้สอน ทำให้ผู้สอนทราบล่วงหน้าว่าจะสอนอะไร เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลประเมินวิธีใดเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนสอนการที่ผู้สอนได้วางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างถูกต้องตามหลักการย่อมช่วยให้เกิดความมั่นใจในการสอนทำให้สอนได้ครอบคลุมเนื้อหา มีแนวทางและมีเป้าหมายเป็นการสอนที่ให้คุณค่าแก่ผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ลักษณะ ขั้นตอนการจัดทำและหลักการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีเพื่อส่งผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2546 : 45) มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 130) ได้กล่าวถึง แผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้หรือบันทึกการสอนคือ การนำรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์การสอนและการวัดประเมินผลเพื่อใช้สอนในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ โดยกำหนดเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ของการเรียนย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสภาพของผู้เรียนความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์ และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2543 : 1) กล่าวว่าแผนการจัดการเรียนรู้ คือ ผลการเตรียมการอย่างเป็นรูปธรรมของการแปลงหลักสูตรสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน แผนการจัดการเรียนรู้จึงเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน จะต้องให้ความสำคัญ มีความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งเห็นภาพรวมและขั้นตอนของการดำเนินการที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ นิเทศ หรือบริการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 10) อธิบายความหมายของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อธิบายหรือบันทึกการสอนว่า หมายถึง การนำวิชาการหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียน มาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีจุดประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจุดเน้นของหลักสูตร สภาพของนักเรียนและความพร้อมของโรงเรียน และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น ซึ่งครูได้จัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า เพื่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

ปานรวี ยงยุทธวิชัย (2546 : 18) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่ต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้การใช้สื่อ อุปกรณ์การเรียน การวัดผลประเมินผล ส่วนเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้จุดเน้นของหลักสูตรซึ่งกำหนดแนวทางการสอนและการจัดกิจกรรมเสนอแนะแก่ผู้สอน เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยที่แผนการจัดการเรียนรู้นี้จะยึดถือจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและความคิดรวบยอดในหลักสูตรไว้เป็นหลัก ส่วนรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน การสอนและวิธีการวัดผล ประเมินผลในแผนการจัดการเรียนรู้นั้นจะเป็นเพียงข้อเสนอแนะที่ผู้สอนอาจจะเลือกใช้ทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนหรืออาจจะปรับปรุงเพิ่มเติมความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น โดยการเตรียมการสอนเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้าหรือการบันทึกการสอนปกติ นั่นเอง

สุวิทย์ มูลคำ (2549 : 58) กล่าวว่าแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเตรียมการสอนหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์จะให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา เจตคติและทักษะจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีใด ใช้สื่อการเรียนการสอนหรือแหล่งเรียนรู้ใดจะประเมินผลอย่างไร

เขียน วันทนียตระกูล (2551 : 45) กล่าวว่าแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึงแผนการจัดการเรียนรู้ นำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์การสอนและการวัดผลประเมินผล โดยจัดเนื้อหา สาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตรสภาพของผู้เรียนความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์ และตรงกับชีวิตจริง

วารุณี หัสนิสัย (2554 : 42) กล่าวว่าแผนการจัดการเรียนรู้เป็นการวางแผนของครู ซึ่งมีการเตรียมการล่วงหน้าอย่างละเอียด มี สื่อ เครื่องมือ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะนำนักเรียนไปสู่ผลการจัดกิจกรรมที่คาดหวังและจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น และความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการเตรียมการสอนของครูและเป็นหลักฐานเอกสาร แสดงความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของครูผู้สอน การนำรายวิชาหรือกลุ่มวิชากลุ่มประสบการณ์ที่จะสอนมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้จะแสดงถึงการเตรียมการล่วงหน้าของครูและการวางแผนการจัดการเรียนรู้ในองค์ประกอบต่าง ๆ

ที่สอดคล้อง สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ บ่งชี้ถึง ความรับผิดชอบต่อการสอนและความเป็นมืออาชีพของครูในวิชาชีพของตน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญยิ่ง ประการหนึ่งในวิชาชีพของความเป็นครูในการจัดการเรียนการสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน

ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นอย่างมีระบบเพื่อให้ครูได้ใช้เป็นเครื่องมือจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งให้บรรลุจุดประสงค์แต่การสอนเป็นกระบวนการที่ละเอียดอ่อน ซับซ้อน ยากที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างถ่องแท้ ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้จึงจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องศึกษาความรู้ด้านอื่น ๆ มาประกอบเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงเห็นว่า การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 125) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ อาจจำแนกได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้สอนมีโอกาสนในการพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ ของบทเรียนดังกล่าวมาแล้วอย่างรอบคอบอันจะส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนทำขึ้นเอง เป็นการสร้างครูที่ดี เพราะครูผู้สอนมีโอกาสดำเนินการล่วงหน้าในกระบวนการเรียนการสอนซึ่งเป็นการช่วยให้ครูผู้สอนมีความคิดสร้างสรรค์
3. ทำหน้าที่เปรียบเสมือนผู้เตือนความจำให้แก่ผู้สอน ช่วยไม่ให้สับสน สามารถสอนได้ตรงตามจุดประสงค์ จัดกิจกรรมได้ตามขั้นตอน ใช้สื่อได้เหมาะสมและมีการวัดและประเมินผลเป็นระยะ ๆ
4. ป้องกันการใช้เวลาอย่างไร้ประโยชน์ การทำแผนการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ครูผู้สอนคำนึงถึงเวลาที่ควรใช้ การเตรียมบทเรียนมากเกินไปจนเป็นการยึดเย็ดความรู้ให้แก่ผู้เรียนไม่ส่งผลดีต่อการเรียนรู้และการเตรียมบทเรียนน้อยไป อาจทำให้ครูผู้สอนต้องสอนทบทวนซ้ำซากไปจนหมดเวลา
5. ช่วยให้เกิดความมั่นใจในการสอน
6. ช่วยให้การบริหารงานเป็นไปด้วยดี เพราะครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ก็มีส่วนในการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นข้อมูลในการวางแผนงานและการนิเทศการศึกษา
7. มีประโยชน์สำหรับครูผู้เข้าสอนแทนในกรณีที่ครูผู้สอนประจำไม่สามารถทำการสอนได้แต่ได้เตรียมการสอนไว้ล่วงหน้าและเก็บไว้ในที่เพื่อนครูสามารถหยิบไปใช้ได้

8. เป็นหลักสูตรที่นักเรียนได้เรียน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2543 : 2) กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการสอน การเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ
2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผลตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น
3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอนและครูที่สอนแทน นำไปใช้ปฏิบัติการสอน อย่างมั่นใจ
4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลที่จะเป็น ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป
5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงาน ทางวิชาการได้

ปานรวี ยงยุทธวิชัย (2546 : 25) กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า

1. ใช้เป็นแนวทางในการทำบันทึกการสอน เพื่อให้สอน ได้สะดวก เพราะผู้สอนสามารถ เข้าใจและมองเห็นงานของตนได้ล่วงหน้าชัดเจน สามารถพิจารณาปรับปรุงการสอนให้เหมาะสม อยู่เสมอและคิดวางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ช่วยให้การรับงานของผู้สอนใหม่และการจัดผู้สอนเข้าแทน มีความต่อเนื่องกัน
3. ช่วยให้การสอนของผู้สอนเป็น ไปตามหลักสูตร เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมของชุมชนอยู่เสมอ
4. ช่วยให้ผู้บริหารเห็นแนวทางที่จะแนะนำให้ความร่วมมือและสนับสนุนให้การ ดำเนินงานเป็น ไปตามแผนการจัดการเรียนรู้
5. ทำให้สะดวกในการประเมินผลและเป็น ไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ปัญญา ทองนิล (2547 : 346) กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า

1. ความสำคัญต่อผู้สอนทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนิน ไปอย่างเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนการสอนตามหลักสูตร กำหนดเพราะการจัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีต้องสอดคล้องตอบสนองต่อจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรสามารถตรวจสอบครอบคลุมเนื้อหาและไม่เกิดความซ้ำซ้อน

2. ความสำคัญต่อผู้เรียนการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การสอนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและวิชาที่เรียนเนื่องจาก ผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจราบรื่นผู้เรียนรู้ชัดเจนและช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม

3. ความสำคัญต่อการประกันคุณภาพการศึกษาเนื่องจากการประเมินคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดตัวชี้วัดด้านการเรียนการสอน โดยมีการประเมิน การเตรียมการสอนของครู

ราชการดา เหลลาแก้ว (2550 : 16) กล่าวถึงแผนการจัดการเรียนรู้เป็นเสมือนแผนที่ของ นักเดินทางโดยมีหลักสูตรเป็นเข็มทิศนักเดินทางที่ดีต้องใช้แผนที่และเข็มทิศนำทางเพื่อเดินไปสู่ เป้าหมายโดยไม่หลงทางแผนการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้อุ้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สรุปได้ว่าในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนอกจากความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดทำและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ใน ด้านแนวคิดหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เทคนิคการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้วยเพื่อที่จะได้นำความรู้ดังกล่าวมาใช้ประกอบการจัดทำรายละเอียดในแต่ละ องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ชัดเจน ถูกต้อง และสัมพันธ์สอดคล้องกัน เป็น แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ลักษณะแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

สงข ลักษณ์ (2543 : 31) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับหลักการสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน
2. กิจกรรมการเรียนสามารถนำไปสู่จุดประสงค์ได้
3. ผู้เรียนมีโอกาสเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม ครูผู้สอนอำนวยความสะดวกตามกระบวนการ เรียนรู้ที่เหมาะสม
4. ใช้เนื้อหาใกล้ตัว-ชีวิตจริง
5. ครูผู้สอนแสวงหา คิดค้น พัฒนา สื่อร่ายอมเขาในท้องถิ่น สื่อเสริมการเรียนรู้
6. จัดระบบการวัดผลประเมินผลต่อเนื่อง ใช้ผลเพื่อการพัฒนา

วัลลภ กันทรัพย์ (2543 : 34) ได้กล่าวไว้ในหนังสือข้อคิดเบื้องต้นในการสอนและ การสอบที่เน้นกระบวนการว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้าลักษณะ

4 ประการ คือ

1. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริม หรือกระตุ้น ให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการเป็นไปตาม ความมุ่งหมาย

2. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบ หรือทำสำเร็จ ด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนพยายามลดบทบาทจากผู้ออกคำตอบมาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือ ปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง

3. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการมุ่งให้ผู้เรียนรับรู้และนำ กระบวนการไปใช้จริง

4. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุอุปกรณ์สำเร็จราคาสูง

ดังนั้น การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จึงจัดให้สอดคล้องเหมาะสมกับจุดหมายของ หลักสูตร การจัดประสบการณ์ เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมให้สัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่ โครงสร้างเวลาเรียน สติปัญญา วัยของผู้เรียนและเวลา ตลอดทั้งปรับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงกับ การพัฒนานักเรียน สภาพแวดล้อม ความสามารถและความต้องการของผู้เรียน ลักษณะของ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ต้องเหมาะสมสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. แผนการจัดการเรียนรู้ต้องเหมาะสมกับวัย และสติปัญญาของผู้เรียน
3. เนื้อหาที่จะสอนต้องกำหนดให้เหมาะสมกับเวลาและสภาพท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่
4. เรียงลำดับหัวข้อของเนื้อหา โดยเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมให้สัมพันธ์กับ

ประสบการณ์ใหม่

5. จัดกิจกรรมหลาย ๆ ประเภท โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนสภาพแวดล้อม เวลา การนำไปใช้

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

รุจิรี ภูสาระ (2545 : 11) กล่าวถึงการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนพื้นฐานดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พิจารณาระยะเวลาทั้งหมดในการสอนควรใช้เวลาเท่าไร

ขั้นตอนที่ 2 พิจารณาระยะเวลาของแต่ละวิชา หรือแต่ละหัวข้อของวิชาต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 3 พิจารณาระยะเวลาที่จำเป็นต้องใช้ เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตามจุดประสงค์ และครอบคลุมเนื้อหาในแต่ละหัวข้อ

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดรายละเอียดของหน่วยการสอน

ขั้นตอนที่ 5 ปรับหน่วยการเรียนรู้ให้เป็นรายสัปดาห์ในการสอนแต่ละครั้ง

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 93) กล่าวถึงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. ชื่อหน่วยที่ ชื่อหน่วย ชั้นที่สอน และเวลาที่สอน
2. หน่วยการเรียนรู้จัดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ยก็คือ หัวข้อเรื่องการเรียนรู้ มีแผนขึ้นกับหัวข้อการเรียนรู้ที่กำหนดในสาระการเรียนรู้
3. จุดประสงค์การเรียนรู้กำหนดมาจากผลการเรียนรู้
4. สาระการเรียนรู้ คือ เนื้อหาการเรียนรู้ที่เป็นหัวข้อย่อยที่จะสอน
5. กระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูและนักเรียนจะต้องปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน
6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ การกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผล เช่น การสังเกต การตรวจผลงาน การทดสอบ เป็นต้น การวัดผลและประเมินผลจะกำหนดเกณฑ์ การสังเกต การตรวจผลงาน และพฤติกรรมกรเรียนซึ่งเป็นการประเมินจากสภาพจริง
7. สื่อและแหล่งเรียนรู้ จะกำหนดหนังสือประกอบการเรียน สถานที่ที่จะศึกษา วิทยากร เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ามีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ คือ

1. สาระสำคัญหมายถึงความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ขั้นสุดท้ายของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งในระยะเวลาหนึ่ง ความคิดรวบยอดจะเปลี่ยนแปลงได้ถ้าผู้เรียนมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น มีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น ความคิดรวบยอดจะเกิดขึ้นช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ และประสบการณ์ เช่น ถ้าสอนเรื่อง “วัว” ผู้เรียนในชนบทเมืองทั้งนี้เพราะผู้เรียนในชนบทเคยพบเห็นวัวอยู่เป็นประจำ พอเอ่ยถึง “วัว” ก็นึกถึงลักษณะรูปร่างท่าทาง ธรรมชาติความเป็นอยู่ของวัวว่าเป็นอย่างไรได้ทันที ลักษณะที่กล่าวมานี้คือความรับคิดรวบยอดนั่นเอง
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อผู้สอนทราบว่าสอนชั้นใด เรื่องใดแล้ว สิ่งที่ต้องคำนึงถึงต่อไปนี้คือ จุดมุ่งหมายในการสอนว่า ต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติและมีจุดประสงค์การเรียนรู้อะไรบ้าง
3. เนื้อหาเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ได้มาจากหลักสูตร โดยปรับปรุงและเพิ่มเติมให้มีรายละเอียดมากขึ้น โดยให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่น
4. กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนกำหนดขึ้นโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น สังเกต ค้นคว้า อภิปราย โดยมีผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำดูแลให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นเท่านั้น
5. สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือตลอดจนเทคนิคและวิธีการ

ต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยในการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6. การวัดผลและประเมินผล เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยชี้ให้เห็นว่า การสอน ประสพผลสำเร็จหรือไม่ โดยจะต้องพิจารณาจากจุดมุ่งหมายในการสอนเป็นหลัก ด้วยการใช้วิธีการ วัดผลหลาย ๆ วิธีประกอบกัน เช่น การสังเกต การซักถาม การทำข้อสอบ เป็นต้น เพื่อที่จะได้นำผล จากการวัดนั้นมาประเมินผลว่า นักเรียนอยู่ในเกณฑ์ใด

ประเภทของแผนการจัดการเรียนรู้

สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ระยะยาว คือ การวางแผนการสอนเป็นรายภาคหรือรายปี ซึ่งผู้สอนกำหนดเนื้อหาเริ่มต้นด้วยเรื่องใดจบด้วยเรื่องใด ต้องทำให้เสร็จก่อนเปิดภาคเรียน แต่ แผนการจัดการเรียนรู้รายปี นี้ จะไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีสอน

2. แผนการจัดการเรียนรู้ระดับหน่วย ผู้สอนจะกำหนดกิจกรรมให้ละเอียดลงไปว่าจะ สอนอย่างไร สอนขั้นไหน ใช้เวลาที่คาบ มีจุดประสงค์อย่างไร ใช้สื่ออะไรบ้าง มีวิธีประเมินผล อย่างไร ซึ่งจะมีการเตรียมการสอนล่วงหน้าประมาณ 2-3 วัน เพื่อให้มีโอกาสเตรียมสื่อ อุปกรณ์และ เตรียมนักเรียนได้

ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2543 : 2) ได้ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการสอน การเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีและจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ
2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรเทคนิคการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อการวัดและประเมินผลตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น
3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอนและครูที่สอนแทนสามารถนำไปใช้ปฏิบัติ การสอนอย่างมั่นใจ
4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลที่จะเป็น ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนต่อไป
5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงาน ทางวิชาการได้

สรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้เป็นการวางแผนการจัดการสอนของครู มีการเตรียม

การสอนล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร มีการเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน มีเครื่องมือวัดและประเมินผลมีการเรียนรู้มีจุดประสงค์ที่จะนำผู้เรียนสู่การเรียนรู้ และมีหลักสูตรการเรียนรู้มีตัวชี้วัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้สอนมีการกำหนดกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้เนื้อหารายภาคหรือรายปีมีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการสอนล่วงหน้าและการประเมินผลของการสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ชุดกิจกรรม

ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมที่ใช้สื่อประสม ที่ได้จากการผลิตสื่อ การนำสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ครูสร้างขึ้นเป็นสื่อการเรียนการสอน เป็นชุดเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

ความหมายของชุดกิจกรรม

ในการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมนั้น ใช้หลักการพัฒนาชุดการสอน ดังนั้นในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงศึกษาเกี่ยวกับชุดกิจกรรมซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาชนิดหนึ่ง ที่ได้รับความสนใจจากนักการศึกษาและผู้สอนเป็นอย่างมาก ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

ธีระชัย ปุณณ โขติ (2532 : 4-16) ได้กล่าวไว้ว่า ชุดกิจกรรม เป็นสื่อประสมที่ได้จัดรวมการผลิตที่มีความสอดคล้องกับวิชาหน่วย ตัวเรื่อง และวัตถุประสงค์ของวิชานั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2540 : 185) กล่าวถึงชุดกิจกรรมไว้ว่า เป็นระบบการผลิตสื่อและนำสื่อการสอนหลาย ๆ อย่าง มาสัมพันธ์กันและมีคุณค่าเสริมซึ่งกันและกัน สื่อการเรียนอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อเร้าความสนใจ ในขณะที่อีกอย่างหนึ่งใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหาและอีกอย่างหนึ่งอาจเพื่อก่อให้เกิดการแสวงหาอันนำไปสู่ความเข้าใจลึกซึ้ง

กรองกาญจน์ อรุณรัตน์ (2543 : 265) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมว่า ชุดของสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ในการเรียนแต่ละหน่วย โดยนำวิธีการจัดระบบเอาไว้ทั้งนี้เพื่อช่วยในการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้บรรลุตามจุดหมายที่วางไว้และช่วยให้การสอนของครูดำเนินไปโดยสะดวกและมีประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2543 : 118) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมไว้ว่า เป็นสื่อประสมที่ได้จากระบบการผลิต และนำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวิชาหน่วยการสอนและหัวเรื่องเพื่อจะช่วยให้การเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

พระพยางค์ศักดิ์ ปัญญาดี (2549 : 7) ได้ให้ความหมายว่า ชุดการเรียนการสอนหรือ ชุดกิจกรรมคือเทคโนโลยีทางการศึกษารูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาและปฏิบัติ ด้วยตนเองโดยใช้สื่อและกิจกรรมหลายๆ อย่าง ประกอบกันตามความเหมาะสม เพื่อฝึกให้นักเรียน มีความซื่อสัตย์ และผู้เรียน ได้รับความรู้ความเข้าใจจากชุดการสอน

รุ่งทิวา รอดวิเศษ (2554:15) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมหมายถึง สื่อการเรียนการสอนหรือ ชุดการเรียน ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้นเป็นสื่อการเรียนหลายอย่าง ประกอบกันจัดเข้าเป็นชุด มีองค์ประกอบอื่นที่ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในตัวเอง เพื่อให้ผู้เรียน ได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในชุด กิจกรรม ความสนใจและความสามารถโดยครูเป็นเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำช่วยเหลือ เพื่อส่งเสริม ให้ผู้เรียนไปปฏิบัติตามขั้นตอนและประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรม หมายถึงชุดของสื่อประสมที่มีการจัด โปรแกรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่เป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะที่สอดคล้องกับหน่วย การเรียนสอดคล้องกับประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความสะดวกต่อการนำไปใช้ในการนำเสนอเนื้อหา และจัดกิจกรรมการเรียนเพื่อให้ผู้เรียน ได้ศึกษาด้วยตนเองตามความสามารถในอัตราการเรียน และรูปแบบการเรียน (Learning style) ของ แต่ละคนที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ในการเรียนแต่ละหน่วย โดยวิธีการจัดระบบ เนื้อหา ทั้งนี้เพื่อช่วยในการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และช่วยให้การสอนของครูดำเนินไปโดยสะดวกและมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของชุดกิจกรรม

ได้มีการเผยแพร่แนวคิดเรื่องการสอนและศึกษาวิจัยโดยนักการศึกษาพบว่าชุดกิจกรรม มีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนดังนี้

สุนันท์ ปัทมาคม (ม.ป.พ. อ้างถึงใน นิพนธ์ ประพินพงศกร. 2545 : 32-33) ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรมมีคุณค่าและประโยชน์ต่อการเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ในการเรียนการสอน คือ

1. ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อน และมีลักษณะเป็น นามธรรมสูง เช่น อวัยวะในร่างกาย การทำงานของเครื่องกล ฯลฯ ซึ่งผู้สอนไม่สามารถถ่ายทอด ด้วยการบรรยายได้ดี
2. ทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะชุดกิจกรรมผลิตขึ้นจาก กลุ่มบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญหลายด้าน และมีการทดลองใช้จนแน่ใจว่าได้ผลิตจึงได้นำ ออกมาใช้
3. ชุดกิจกรรมลดภาระของผู้สอน เมื่อมีชุดการเรียนสำเร็จรูปแล้ว ผู้สอนจะดำเนิน

การสอนตามคำแนะนำที่บอกไว้ในชุดกิจกรรมตามลำดับขั้น แต่ละขั้นจะมีอุปกรณ์ กิจกรรม ตลอดจนข้อแนะนำไว้ให้พร้อม ผู้สอนไม่จำเป็นต้องทำใหม่อีก หรือทำเพิ่ม จะใช้ได้ทันที

4. ผู้เรียนจะได้ความรู้ในแนวเดียวกันกับการสอนปกติ เมื่อมีผู้สอนหลายคนที่สอนในวิชาเดียวกัน ก็อาจเกิดความแตกต่างในด้านประสิทธิภาพของการสอน การมีชุดกิจกรรมจะแก้ปัญหาในเรื่องนี้ได้ทั้งหมด แม้ผู้เรียนจะมีจำนวนมากเท่าใด ก็จะช่วยแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี

5. ช่วยสร้างความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะชุดการเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนด้วยตนเอง

6. ประหยัดเวลา แรงงาน และรายจ่าย ครูไม่ต้องเตรียมงานสอนมากนัก ไม่ต้องจัดทำใหม่ ใช้สะดวกได้นานหลายปี

7. แก้ปัญหาในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น

8. ใช้ได้ทุกระดับการศึกษา

9. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตามความสามารถและความต้องการของตน อัตราการเรียนของแต่ละคนจะมีมากน้อยแตกต่างกันไปตามความสามารถ ชุดกิจกรรมนี้จะช่วยให้ทุกคนได้ประสบความสำเร็จทางการเรียน ได้ทั้งสิ้น ตามอัตราการเรียนของผู้นั้น

วาสนา ชาวหา (2540 : 139) ได้กล่าวถึง ชุดกิจกรรมว่าเป็นชุดที่สร้างขึ้นโดยใช้วิธีวิเคราะห์ระบบ ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง และมีคุณสมบัติข้อต่อผู้เรียน ดังนี้

1. นักเรียนสามารถเรียนได้ตามลำพังเป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคล โดยไม่ต้องอาศัยครูผู้สอน และเป็นไปตามความสามารถของผู้เรียนในอัตราเร็วของแต่ละคน โดยไม่ต้องกังวลว่าจะตามเพื่อนไม่ทัน หรือต้องเสียเวลาคอยเพื่อน

2. นักเรียนสามารถนำไปเรียนที่ใดหรือเวลาใดก็ได้ที่ตนสะดวกและพอใจ

3. แก้ปัญหาเรื่องการขาดแคลนครูได้ในบางโอกาสอาจ ใช้ชุดการเรียนนี้กับนักเรียนเนื่องจากครูไม่เพียงพอ หรือมีความจำเป็นมาสอนไม่ได้ ซึ่งการเรียนจากชุดการเรียนนี้ยังส่งผลทางด้านคุณภาพการเรียนรู้ด้วย

4. ฝึกนักเรียนให้เรียนรู้ โดยการกระทำนอกเหนือไปจากสภาพการณ์ในชั้นเรียนปกติที่ปฏิบัติกันอยู่เป็นประจำ เป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างกว้างขวาง และเป็นภาระบวกรับการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความสำคัญของชุดกิจกรรม มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน คือ ช่วยถ่ายทอดเนื้อหา ช่วยสร้างความสนใจเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความสามารถสร้างความพร้อม มีอิสระและบุคลิกภาพของตนเอง เป็นประโยชน์ต่อการขยายการศึกษาประหยัดเวลา แรงงาน รายจ่ายแก้ไขปัญหาใช้ได้กับทุกระดับชั้น ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนตามความสามารถและ

ความต้องการของตนเอง จากคุณค่าและประโยชน์ของชุดการสอนจึงทำให้การเรียนการสอนของนักเรียนพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของชุดกิจกรรม

ในการใช้ชุดกิจกรรมในการเรียนการสอนนั้น ได้มีนักการศึกษาหลายๆ ท่าน ได้ให้ความหมายไว้หลายประการดังนี้

พระพงษ์ศักดิ์ ปัญญาดี (2549 : 12) สรุปไว้ว่า ประโยชน์ของชุดกิจกรรมหรือชุดการสอน ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถในแต่ละบุคคล นอกจากนี้แล้วยังทราบผลการปฏิบัติของแต่ละกิจกรรมนั้นๆอย่างรวดเร็ว ทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายหรือเกิดความท้อถอยในการเรียน เพราะผู้เรียนมีสิทธิที่จะกลับไปศึกษาเรื่องที่ตนเองไม่เข้าใจใหม่ได้

รุ่งทิวา รอดวิเศษ (2554 : 16) สรุปไว้ว่า ประโยชน์ของชุดกิจกรรม จะช่วยให้ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูดีขึ้นและเป็นการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้ศึกษาชุดกิจกรรม และปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ทำให้ไม่เบื่อหน่ายที่จะเรียน มีความกระตือรือร้นหาคำตอบด้วยตัวเอง

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของชุดกิจกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยชุดกิจกรรมตามความสามารถของแต่ละบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพตามความสามารถเกิดความพึงพอใจที่จะเรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน

แนวคิดในการผลิตชุดกิจกรรม

แนวคิดในการผลิตชุดกิจกรรมต้องมีทฤษฎี หลักการและแนวคิด ที่จะนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนตามที่ได้ตั้งจุดประสงค์ไว้ และเกิดประสิทธิภาพต่อ นักเรียน ดังที่นักการศึกษาได้เสนอแนวคิดในการผลิตชุดกิจกรรมไว้ ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2543 : 119) ได้เสนอแนวคิดที่สำคัญที่นำมาสู่การผลิตชุดกิจกรรมไว้ ดังนี้

แนวคิดที่ 1 เป็นแนวคิดตามหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล นักศึกษา ได้นำแนวคิดนี้มาจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความต้องการความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีการจัดการสอนรายบุคคล หรือการศึกษาตามอัธยาศัย

แนวคิดที่ 2 เป็นแนวความคิดที่พยายามเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนจากแบบเดิมที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางแหล่งความรู้มาเป็นแบบการจัดประสบการณ์ และสื่อประสมที่ตรงตามเนื้อหาวิชา ในรูปของชุดกิจกรรม โดยมีครูเป็นผู้แนะนำหรือช่วยเหลือ

แนวคิดที่ 3 เป็นแนวความคิดที่พยายามจัดระบบการผลิตและการใช้สื่อการสอนให้ เป็นไปในรูปสื่อประสม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนจากการใช้สื่อเพื่อ ช่วยครูสอน มาเป็นช่วย นักเรียนเรียน

แนวคิดที่ 4 เป็นแนวความคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ ที่พยายามจะสร้างปฏิริยาสัมพันธ์ ให้เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับสภาพแวดล้อม โดยการนำสื่อ การสอนและทฤษฎีกระบวนการกลุ่มมาใช้ในรูปชุดกิจกรรม

แนวคิดที่ 5 เป็นแนวความคิดที่ยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ มาจัดสภาพการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองมีการตัดสินใจหรือการทำงาน ของตนถูกหรือผิดได้ทันที มีการเสริมแรงบวกที่ทำให้นักเรียนภาคภูมิใจที่ได้ทำถูกหรือคิดถูกอันจะ ทำให้เกิดกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกในอนาคต

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2543 : 199) ได้สรุปเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ การผลิตชุดกิจกรรม

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุดกิจกรรมที่เป็นสื่อและกิจกรรม การเรียน จัดทำขึ้นเพื่อสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทฤษฎีที่ว่าด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงนำมาใช้เป็นทฤษฎีพื้นฐานในการจัดทำ การใช้ ชุดกิจกรรม
2. หลักการเกี่ยวกับสื่อประสม ชุดกิจกรรมเป็นสื่อประสม ซึ่งหมายถึง การใช้สื่อหลาย ๆ อย่างที่เสริมซึ่งกันและกันอย่างมีระบบ มาใช้เป็นแนวทางการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียน ทำให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อได้อย่างเหมาะสม
3. ทฤษฎีการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมเป็นสื่อการเรียนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน อย่างแข็งขันและได้รับข้อมูลกลับอย่างฉับพลัน อีกทั้งได้รับประสบการณ์แห่งความสำเร็จหรือ การเสริมแรง มีการเรียนเป็นขั้น ๆ ตามความสามารถของผู้เรียน ดังนั้นชุดกิจกรรมจึงจัดทำขึ้นมา โดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้
4. หลักการวิเคราะห์ระบบ ชุดกิจกรรมจัดทำขึ้นโดยอาศัยวิธีวิเคราะห์ระบบ มีการ ทดลองสอน ปรับปรุงแก้ไขจนเป็นที่เชื่อถือได้ จึงนำออกใช้และเผยแพร่ กิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ชุดกิจกรรมได้อาศัยวิธีระบบเป็นหลักทั้งสิ้น ทั้งนี้เพื่อให้กิจกรรมการสอนนั้นดำเนิน ไปได้ อย่างสัมพันธ์กันทุกขั้นตอน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดในการผลิตชุดกิจกรรม ใช้หลักการทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล การพัฒนาการเรียนการสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญการผลิตสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบสื่อประสมหลักการวิเคราะห์ระบบทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมศาสตร์ และหลักจิตวิทยา การเรียนรู้แนวคิดดังกล่าว ได้เป็นขบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่แตกต่างของแต่ละบุคคลให้บรรลุผลตามที่ได้คาดหวังไว้อย่างมีคุณภาพเพื่อให้เกิดกิจกรรมการเรียนดำเนินไปได้อย่างมีขั้นตอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ประเภทชุดกิจกรรม

ชุดกิจกรรมเป็นชุดสำหรับใช้กับผู้เรียนทั้งชั้นเรียน หรือกับผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย โดยการเรียนรู้ไปพร้อมทั้งชั้นหรือทั้งกลุ่มในการสร้างชุดกิจกรรมเพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชาต่างๆต้องศึกษาประเภทของชุดกิจกรรม เพื่อที่จะกำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรมซึ่งชุดกิจกรรมมีหลายลักษณะและมีองค์ประกอบที่แตกต่างกัน ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน นิพนธ์ ประพินพงศกร. 2545 : 15) ได้กล่าวถึงชุดกิจกรรมรายบุคคลว่าเป็นชุดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนก้าวไปข้างหน้าตามความสามารถ ความสนใจ และความพร้อมของตนเอง

สุนันท์ ปัทมาคม (ม.ป.ป. อ้างถึงใน นิพนธ์ ประพินพงศกร. 2545 : 27-28) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้ว่าชุดการเรียนการสอนด้วยตนเอง ประกอบด้วยชุดสื่อประสมในรูปแบบของ วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการตั้งแต่สองอย่างขึ้นไป โดยใช้วิธีการจัดระบบเพื่อให้ชุดการเรียนแต่ละชุดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความสมบูรณ์เบ็ดเสร็จไปในตัวเอง ชุดกิจกรรมอาจจัดอยู่ในแฟ้มหรือกล่อง ซึ่งควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. คู่มือการเรียน ประกอบด้วย คำนำและเหตุผล วัตถุประสงค์ คำแนะนำในการเรียน เรียงลำดับว่าจะให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนอย่างไร
2. เอกสารประกอบการเรียนในแต่ละหน่วยเอกสารที่เป็นเนื้อหาบทเรียน อาจทำเป็นรูปแบบต่าง ๆ ที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเองวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่องกิจกรรมการเรียนเรียงลำดับขั้นตอนประกอบวัตถุประสงค์สื่อการสอน ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ แบบฝึกหัดหนังสืออ่านประกอบเฉพาะเรื่อง
3. แบบทดสอบพร้อมเฉลย
4. อื่น ๆ (ถ้ามี)

วิณา วโรตมะวิชญ (2540 : 178-179) ได้กล่าวถึงประเภทของชุดกิจกรรมที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันว่ามีอยู่ 3 ประเภทด้วยกันคือ

1. ชุดกิจกรรมสำหรับการบรรยาย ให้สำหรับการบรรยายของครู ใช้สอนนักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ทั้งชั้นเรียน นักเรียนจะเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันทั้งชั้นเรียน

2. ชุดกิจกรรมสำหรับกิจกรรมกลุ่ม ลักษณะการเรียนการสอนของชุดการเรียนการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่มคือ การแบ่งนักเรียนในห้องให้เป็นกลุ่มที่เล็กลง อาจเป็น 4-6 คน ต่อกลุ่มก็ได้ แต่ละกลุ่มจะเรียนเนื้อหาของตนไป การเรียนจะเป็นลักษณะเรียนร่วมในกลุ่มด้วยตัวเองเป็นส่วนใหญ่ โดยทำกิจกรรมตามคำสั่งจากเอกสารในกลุ่มย่อยชุดการเรียนการสอนแบบนี้มักถูกนำไปใช้ในการจัดศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) จนบางครั้งถูกเรียกว่า ชุดกิจกรรมแบบศูนย์การเรียนรู้

3. ชุดกิจกรรมรายบุคคล เป็นชุดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นมากเพื่อแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงจัดให้นักเรียนเรียนเป็นรายบุคคลตามความสามารถของตนเอง ประกอบของชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมที่สมบูรณ์จำเป็นต้องประกอบด้วยสื่อการเรียนการสอนที่เป็นรูปวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการ

พระพจน์ศักดิ์ ปัญญาดี (2549 : 18) กล่าวว่า องค์ประกอบของชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรมคือคู่มือการใช้ชุดการเรียนการสอน เนื้อหา กิจกรรมการเรียน และประเมินผล ใบงานที่จะบอกรายละเอียดของการกำหนดเวลาในการศึกษาแต่ละเนื้อหาหรือในการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้นักเรียนฝึกในด้านการวางแผนการเรียนให้เกิดขึ้นกับตนเอง

รุ่งทิพา รอดวิเศษ (2554 : 19) กล่าวว่าองค์ประกอบที่สำคัญภายในชุดกิจกรรมได้แก่

1. ชื่อชุดกิจกรรม เป็นส่วนที่บอกเรื่องที่จะฝึกและเวลาที่ฝึก
2. สารสำคัญของชุดกิจกรรม เป็นส่วนที่บอกสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และตัวบ่งชี้
3. คำชี้แจงในการชุดกิจกรรม เป็นส่วนที่บอกขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม
4. เอกสารประกอบการเรียนรู้เป็นเนื้อเรื่องที่ใช้ประกอบการเรียนรู้
5. กิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนการสอน
 - 5.1 ชั้นเสนองานหรือสถานการณ์
 - 5.2 กิจกรรมฝึกความสามารถในการคิด มี 3 กิจกรรม ได้แก่
 - 5.2.1 กิจกรรมการฝึกคิดเป็นรายบุคคล
 - 5.2.2 กิจกรรมฝึกคิดเป็นกลุ่มย่อย
 - 5.2.3 กิจกรรมเสนอผลการคิด
 - 5.3 ชั้นประเมินกระบวนการคิด

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประเภทของชุดกิจกรรม มีลักษณะอยู่ 4 แบบ ได้แก่ ประเภทบรรยายแบบกลุ่มกิจกรรม แบบรายบุคคล แบบกิจกรรมทางไกล และมีองค์ประกอบของชุดกิจกรรม

ประกอบด้วย คู่มือการเรียน เอกสารการเรียนและแบบฝึกปฏิบัติคำสั่งหรือการมอบงานเนื้อหาสาระ และการประเมินผล เอกสารที่เป็นเนื้อหาของบทเรียนการใช้ชุดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ ควรมีขั้นตอนและปฏิบัติตามอย่างเป็นระบบ ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมกับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพในการสร้างชุดกิจกรรมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

หลักการสร้างชุดกิจกรรม

กรองกาญจน์ อรุณรัตน์ (2543 : 12) การสร้างชุดกิจกรรม ไม่ว่าจะป็นชุดการสอนหรือชุดการเรียนก็ตาม จำเป็นที่จะต้องนำวิธีระบบมาช่วยในการสร้าง ทั้งนี้เพราะระบบช่วยทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ อันได้แก่วัตถุประสงค์ เนื้อหา สื่อการเรียนการสอน ผู้เรียน กิจกรรมการเรียน ตลอดจนการประเมินผล ซึ่งมีผลทำให้ผู้ผลิตชุดกิจกรรมหรือครูผู้สอน สามารถทำการปรับปรุงแก้ไขส่วนต่าง ๆ นั้นได้ โดยพิจารณาจากส่วนที่เป็นปัญหานั้น วิธีระบบเป็นกระบวนการของการแก้ปัญหาที่น่าเชื่อถือ โดยเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ได้ผลดีมาแล้ว

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2543 : 122) ได้พัฒนาระบบการผลิตชุดการสอนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนที่จัดไว้เป็นระบบ แบ่งเป็นขั้นตอน 10 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์จากกำหนดเป็นหมวดวิชา หรือบูรณาการเป็นแบบสหวิทยาการตามที่เหมาะสม
2. กำหนดหัวเรื่อง ผู้สอนจะต้องถามตนเองว่าในการสอนแต่ละหน่วยควรให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนอะไรบ้าง แล้วกำหนดออกมาเป็นหน่วยการสอนย่อย
3. กำหนดมโนคติและหลักการ มโนคติและหลักการที่กำหนดขึ้น จะต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง โดยสรุปแนวคิด สาระ และหลักเกณฑ์สำคัญไว้เพื่อเป็นแนวทางเนื้อหาการสอนให้สอดคล้องกัน
4. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง โดยเป็นจุดประสงค์ทั่วไปก่อนแล้วจึงเขียนเป็นเชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไว้ทุกครั้ง
5. กำหนดกิจกรรมการเรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะป็นแนวทางการเลือกและการผลิตสื่อการสอน
6. กำหนดแบบประเมินผล ต้องประเมินให้ตรงวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมโดยใช้แบบทดสอบอิงเกณฑ์ เพื่อให้ผู้สอนทราบว่า หลังจากการผ่านกิจกรรมมาเรียบร้อยแล้วนักเรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

7. เลือกและผลิตสื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ครูใช้ถือเป็นการสอนทั้งสิ้นเมื่อผลิตสื่อการสอนแต่ละหัวเรื่องแล้ว ก็จัดสื่อการสอนเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ในกล่องที่เตรียมไว้ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

8. หาประสิทธิภาพชุดกิจกรรม เพื่อเป็นการประกันว่าชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการสอน ผู้สร้างจึงต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้น โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการเพื่อช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล ดังนั้น การกำหนดเกณฑ์จำต้องคำนึงถึง “กระบวนการ” และ ผลลัพธ์” โดยกำหนดตัวเลขเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ย มีค่าเป็น E_1/E_2

E_1 คือ ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ คิดเป็นร้อยละของคะแนนที่นักเรียนได้รับโดยเฉลี่ย จากการทำแบบฝึกหัด และการประกอบกิจกรรม

E_2 คือ ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียนหลังการเรียนรู้) คิดเป็นร้อยละของคะแนนที่ได้รับจากการทดสอบหลังเรียน

9. การใช้ชุดกิจกรรม โดยกำหนดขั้นตอนดังนี้ คือ

9.1 ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

9.2 ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน

9.3 ชั้นประกอบกิจกรรมการเรียนรู้

9.4 ชั้นสรุปผลการสอน

9.5 ทำแบบทดสอบหลังเรียน

พระพงษ์ศักดิ์ ปัญญาดี (2549 : 16) สรุปขั้นตอนการสร้างชุดการเรียนรู้หรือชุดกิจกรรมไว้ว่า

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่นำไปใช้ในการผลิตชุดการสอนหรือชุดกิจกรรม

2. ผลิตชุดการสอนหรือชุดกิจกรรมโดยยึดหลักการดังนี้

2.1 การกำหนดชุดการเรียนการสอนซึ่งชุดการสอนต้องเรียงจากการไม่มีคำสอนในการเรียนชุดการเรียนการสอนในแต่ละชุด

2.2 การกำหนดมโนคติในการสรุปแนวความคิด โยงให้ตรงกับหัวข้อเรื่องที่มาสอนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาสาระการสอนให้สอดคล้อง

2.3 การกำหนดจุดประสงค์ให้สอดคล้องกับมโนคติ โดยเขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วย เพื่อให้ตรวจสอบความรู้ระหว่างเรียนเพื่อใช้วัดพฤติกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนทั้งหมด

2.4 การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละหน่วย โดยผู้วิจัยนำจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อมาวิเคราะห์ข้อกำหนดเป็นกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำตามความเหมาะสม

2.5 การกำหนดการประเมินผล มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับการเรียนรู้

2.6 การเลือกสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาว่าจะผลิตสื่อการเรียนชนิดใดนั้นต้องคำนึงถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบกัน

สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมหมายถึง สื่อการเรียนการสอนหรือชุดการเรียนรู้ หรือนวัตกรรมทางการศึกษา ที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้นเป็นสื่อการเรียนการสอนประกอบกับการจัดเข้าเป็นชุด มีการเตรียมการล่วงหน้า มีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ในตัวเองเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองตามขั้นตอนในชุดกิจกรรม โดยครูเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนและประสบความสำเร็จ หรือ โปรแกรมการสอนทุกอย่างที่จัดไว้โดยเฉพาะมีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน คู่มือครู เนื้อหา โดยครูเป็นผู้จัดนักเรียนแต่ละคนได้ศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

ดัชนีประสิทธิผล

ดัชนีประสิทธิผลเป็นการประเมินการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนว่ามีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด สามารถดูได้จากความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ความหมายของดัชนีประสิทธิผล

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2543 : 279) กล่าวถึงดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน โดยการเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากคะแนนทดสอบก่อนเรียน

เพชญ์ กิจระการ (2542 : 1) กล่าวถึงดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน โดยการเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 667) ได้ให้ความหมายประสิทธิผลไว้ว่าเป็นผลสำเร็จหรือผลที่เกิดขึ้น

ดวงมาลา จาริขานนท์ (2551 : 8) ได้ให้ความหมายดัชนีประสิทธิผล หมายถึงตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าของผู้เรียน โดยใช้สื่อการสอนเปรียบเทียบกับคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน

วิมล เหล่าเคน (2552 : 6) ได้ให้ความหมายดัชนีประสิทธิผล หมายถึง คะแนนแสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนที่ได้จากผลการเรียนรู้

รุ่งทิwa รอดวิเศษ (2554 : 36) ได้ให้ความหมายดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าที่แสดงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน โดยการเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มจากคะแนนสอบก่อนเรียน

เปรมฤดี พันวิเศษ (2554: 7) ได้ให้ความหมาย ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ตัวเลขที่แสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยการเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนและคะแนนเต็ม หรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน

สุภาพร สาทิพจันทร์ (2555 : 59) ได้ให้ความหมายของดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าตัวเลขที่แสดงความก้าวหน้าของผู้เรียน โดยเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้น จากการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน

สรุปได้ว่า ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าตัวเลขที่แสดงความก้าวหน้าของผู้เรียน โดยใช้สื่อการสอนเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้น จากการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนหรือผลสำเร็จที่เกิดขึ้น

การหาค่าดัชนีประสิทธิผล

เผชิญ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี (2545 : 30-33) ได้ให้แนวคิดที่ว่า หลังจากวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (E_1/E_2) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) แล้วหากผู้วิจัยต้องการพิจารณาต่อไปว่าแผนการเรียน หรือสื่อการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นยังมีคุณภาพในแง่มุมมองอื่นอีกหรือไม่ ก็สามารถพิจารณาได้โดยคุณพัฒนาการของนักเรียน คือ พิจารณาก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องใด ๆ นักเรียนได้พัฒนาหรือมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ หรือเพิ่มขึ้นเท่าไร ซึ่งอาจจะพิจารณาได้จากการคำนวณหาค่า Dependent Samples t-test หรือหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) มีรายละเอียดดังนี้

1. การหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียน โดยอาศัยการหาค่า Dependent Samples t-test เป็นการพิจารณาว่า นักเรียนมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ โดยทำการทดสอบนักเรียนทุกคนก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) แล้วนำมาหาค่า Dependent Samples t-test มีนัยสำคัญทางสถิติก็ถือว่าได้นักเรียนกลุ่มที่ผู้วิจัยกำลังศึกษามีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้

2. การหาพัฒนาการเพิ่มขึ้นของผู้เรียน โดยอาศัยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) มีสูตร ดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน} - \text{คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน}}{\text{คะแนนเต็ม} - \text{คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน}}$$

$$\text{หรือ E.I} = \frac{P_2 - P_1}{\text{Total} - P_1}$$

เมื่อ	E.I	แทน	ค่าดัชนีประสิทธิผล
	P_1	แทน	ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน
	P_2	แทน	ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน
	Total	แทน	ผลคูณของจำนวนนักเรียนกับคะแนนเต็ม

3. ข้อสังเกตบางประการที่เกี่ยวกับค่า E.I.

E.I. เป็นเรื่องของอัตราส่วนของผลต่างจะมีค่าสูงสุดเป็น 1.00 ส่วนค่าต่ำสุด ไม่สามารถกำหนดได้ เพราะมีค่าต่ำกว่า -1.00 ก็ได้ และถ้าเป็นค่าลบแสดงว่าคะแนนผลสอบก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียน ซึ่งมีความหมายว่าระบบการเรียนการสอนหรือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ไม่มีคุณภาพ ถ้าผลสอบก่อนเรียนของนักเรียนทุกคนได้คะแนนรวมเท่าไรก็ได้ (ยกเว้น ได้คะแนนเต็มทุกคน) แต่ผลสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคนทำถูกหมดทุกข้อ (ได้คะแนนเต็มทุกคน) ค่าของ E.I. จะเป็น 1.00

สรุปว่าการหาค่าดัชนีประสิทธิผลหาเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มเติมมากขึ้นจากเดิมหรือไม่ ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขต และประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรงกับความต้องการของมนุษย์ จะทำให้ผู้เรียนรักชอบพอใจที่จะเรียนรู้ และเรียนรู้ด้วยความสุข

ความหมายของความพึงพอใจ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลายประการดังนี้

กาญจนา ภาสุรพันธ์ (2541 : 5) กล่าวว่าความพึงพอใจหมายถึงระดับความรู้สึกหรือความนึกคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับตามที่คาดหวังหรือมากกว่าที่คาดหวัง

สุเทพ เมฆ (2541 : 8) กล่าวว่าความพึงพอใจในบรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง ความรู้สึกพอใจในสภาพการจัดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนซึ่งมีความสำคัญในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา มีความเจริญงอกงาม มีความกระตือรือร้นเพื่อจะเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 739) ให้ความหมายความพึงพอใจว่า รัก ชอบใจ

สุลักษณ์ สุขแก้ว (2549 : 40) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจไว้ว่า เป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ซึ่งจะไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากถ้าได้รับการตอบสนองด้วยดีจะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้หรือได้รับน้อยกว่าที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตั้งไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

รุ่งทิwa รอดวิเศษ (2554 : 38) กล่าวว่าความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึงความรู้สึกพอใจ หรือทัศนคติของผู้เรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมต่อการปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปฏิบัติอย่างเต็มใจและมีความสุขประสบความสำเร็จในการเรียน

วารุณี หัตถนิสสัย (2554 : 6) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจไว้ว่า ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้เทคนิค STAD

สายใจ โขกศิริ (2554 : 7) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความรู้สึกชื่นชอบ หรือมีความสุขของนักเรียน

สุภาพร สาทิพจันทร์ (2555: 61) กล่าวว่าความพึงพอใจหมายถึงระดับความรู้สึกหรือความนึกคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับตามที่คาดหวังหรือมากกว่าที่คาดหวัง

กู๊ด (Good. 1973 : 161) ความพึงพอใจหมายถึง สภาพระดับความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจและเจตคติของบุคคลที่มีต่องาน

คอตเลอร์ (Kotler. 1997 : 40) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจไว้ดังนี้ ความพึงพอใจหมายถึง ระดับความรู้สึกของบุคคลที่เกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้คุณค่าที่ได้รับจากบริการกับความคาดหวังของแต่ละบุคคลก่อนที่จะใช้หรือรับบริการนั้น ๆ

จากความหมายของความพึงพอใจสรุปได้ว่าความพึงพอใจคือความรู้สึกหรือทัศนคติที่ดีที่เกิดจากการสัมผัสการรับรู้การยอมรับแล้วเป็นไปตามความต้องการที่คาดหวังไว้

วิธีการสร้างความพึงพอใจในการเรียนมีการศึกษาในด้านความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างสภาพทางจิตกับผลการเรียนที่น่าสนใจจุดหนึ่งคือการสร้างความพึงพอใจในการเรียนให้กับเด็กทุกคนตั้งแต่เริ่มต้นซึ่งในเรื่องนี้มีผู้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

สกินเนอร์ (Skinner, 1971 : 1-63, 96-120 อ้างถึงใน (วันทยา วงศ์ศิลปกรมย์. 2543 : 9) มีความเห็นว่า การปรับพฤติกรรมของคนไม่อาจทำได้โดยเทคโนโลยีทางกายภาพและชีวภาพเท่านั้น แต่ต้องอาศัยเทคโนโลยีทางพฤติกรรมซึ่งเขาหมายถึงเสรีภาพและความภาคภูมิใจจุดหมายปลายทางที่แท้จริงของการศึกษาคือการทำให้คนมีความเป็นตัวของตัวเองมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเสรีภาพและความภาคภูมิใจเป็นผลรองของการไปสู่ความเป็นคน

สรุปได้ว่าการที่จะกระทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนนั้นสิ่งสำคัญที่สุดประการหนึ่งคือเสรีภาพในการเรียน โดยผู้เรียนมีความเป็นอิสระในการเลือกเรียนด้วยตนเองเกิดความภาคภูมิใจเป็นคนมีความรับผิดชอบมีเป้าหมายหรือระดับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่คาดหวัง การรับการยอมรับการกระทำเป็นไปตามความคาดหวังที่ตั้งไว้

แนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานใดๆ ก็ตามการที่ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานที่มีอยู่ การสร้างสิ่งเร้าใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีนักศึกษาในสาขาต่างๆ ทำการศึกษาค้นคว้าและตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจในการทำงานไว้ดังนี้

สก็อตต์ (Scott, 1970 : 124; อ้างถึงใน เกรียงศักดิ์ พุทธิรัตน์ . 2542 : 49) เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้ทำ
2. งานนั้นต้องการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงานการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะมีลักษณะดังนี้

- 3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย
- 3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง
- 3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีแนวทางในการเลือกเรียนตามความสนใจ และมีโอกาสร่วมกันตั้งจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรม ได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนถนัดและสามารถค้นหาคำตอบได้

ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs) นับว่าเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่ามนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอ ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อต้องการได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการสิ่งอื่นก็จะเกิดขึ้นมาอีก ความต้องการของเราอาจจะซ้ำซ้อนกัน ความต้องการอย่างหนึ่งอาจยังไม่ทันหายไป

ความต้องการอีกอย่างหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้ มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 66-70) ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เน้นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน ความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ความมั่นคงในชีวิตทั้งที่เป็นปัจจุบันและอนาคต ความเจริญก้าวหน้า ความอบอุ่นใจ

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรม ต้องการให้สังคมยอมรับตนเองเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรักจากเพื่อนร่วมงาน

4. ความต้องการมีฐานะ (Esteem Needs) มีความอยากเด่นในสังคม มีชื่อเสียง อยากให้บุคคลยกย่องสรรเสริญตนเอง อยากมีความเป็นอิสระเสรีภาพ

5. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการในระดับสูง อยากให้ตนเองประสบความสำเร็จทุกอย่างในชีวิตซึ่งเป็นไปได้ยาก

สก๊อต (Scott. 1970 : 124) ได้เสนอแนวคิดในการจูงใจต่อการทำงานที่จะเกิดผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีความสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานจะมีความหมายต่อผู้ทำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้โดยใช้ระบบการทำงานและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งทีจูงใจภายในเป้าหมายของงานต้องมีลักษณะดังนี้ มีความภูมิใจในการทำงาน โดยตรงงานนั้นสามารถทำให้สำเร็จจริง

เมื่อนำความคิดของ สก๊อต (Scott) มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน มีแนวคิด ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และระดับความสามารถ หรือพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน
2. วางแผนการสอนอย่างเป็นกระบวนการ และประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และกำหนดเป้าหมายในการทำงาน สะท้อนผลงานและทำงานร่วมกันได้

แนวคิด ทฤษฎีการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจ สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ ซึ่งแต่ละบุคคลมีความต้องการแตกต่างกัน ครูจะต้องเป็นผู้ศึกษาความต้องการ ความสนใจ พัฒนาการของผู้เรียน วางแผนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจเพื่อให้ผู้เรียนพอใจในการเรียนรู้และประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้

1. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความรู้สึกที่ต้องการ ความมั่นคงปลอดภัยในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งรวมถึงความเจริญก้าวหน้าและความอบอุ่น
2. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการที่จะไปมีส่วนร่วมในสังคม และการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตรและความรักจากเพื่อน
3. ความต้องการที่จะได้รับยกย่อง หรือมีชื่อเสียง (Esteem Needs) เป็นความต้องการระดับสูง ได้แก่ ความต้องการอยากเด่นในสังคม รวมถึงความสำเร็จ ความรู้ ความสามารถ ความเป็นอิสระ และเสรีภาพ การเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย
4. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self Actualization Needs) เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ ส่วนมากเป็นการอยากจะเป็น อยากจะได้ตามความคิดของตนเองแต่ไม่สามารถเสาะแสวงหาได้

แมคเกรเกอร์ (McGregor, 1970 : 33-58 ; อ้างถึงในเกรียงศักดิ์ พุทธิรัตน์ . 2542 : 50) ได้ศึกษาธรรมชาติมนุษย์ และได้อธิบายลักษณะของมนุษย์ว่ามี 2 ประเภท คือ

1. คนประเภทเอกซ์ (X) มีลักษณะต่อไปนี้
 - 1.1 มีสัญชาตญาณที่หลีกเลี่ยงการทำงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้
 - 1.2 มีความรับผิดชอบน้อย
 - 1.3 ชอบให้สั่งการ
 - 1.4 ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงองค์กร
 - 1.5 มีความปรารถนาให้ตอบสนองด้านร่างกายและความปลอดภัย
2. คนประเภทวาย (Y) มีลักษณะดังต่อไปนี้
 - 2.1 ชอบทำงาน เห็นว่าการทำงานเป็นของสนุก เหมือนการเล่นหรือการพักผ่อน
 - 2.2 มีความรับผิดชอบ
 - 2.3 มีความทะเยอทะยานและความกระตือรือร้น
 - 2.4 สั่งการตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้
 - 2.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานและองค์การ พัฒนาวิธีการทำงาน
 - 2.6 ปรารถนาด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง ความสมหวังในชีวิต

เฮอริซเบิร์ก (Herzberg, 19 : 113-115 ; อ้างถึงใน เกรียงศักดิ์ พุทธิรัตน์ . 2542 : 52) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน ปัจจัยคือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงาน ซึ่งมีผลทำให้เกิด

ความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน

2. ปัจจัยค่าจูน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้า อนาคต สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้น

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นผู้เรียนให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาวะปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษาจึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้ การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานมีแนวความคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

การวัดความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางบวก การที่จะวัดว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่จึงจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือในการวัด มีผู้กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจไว้ ดังนี้

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 14) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวัดความพึงพอใจในการทำงานไว้ ดังนี้

1. เพื่อจะได้เข้าใจถึงปัจจัยต่างๆ ทั้งส่วนบุคคล ด้านงาน ด้านการจัดการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ และความไม่พึงพอใจในการทำงาน
2. เพื่อเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับการปฏิบัติงานว่าอะไรเป็นสาเหตุให้คนทำงานได้ดี
3. เพื่อเข้าใจถึงหน่วยงานลักษณะใดที่คนพึงพอใจ และไม่พึงพอใจ รวมทั้งเกี่ยวกับการจัดการและการบริหารหน่วยงานนั้น
4. เพื่อให้เข้าใจถึงผลจากการไม่พอใจงาน เช่น การขาดงาน ลางาน และการออกจากงาน รวมทั้งได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาคือ การจัดสวัสดิการ การบริการต่าง ๆ ว่าจะสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับการทำงานได้อย่างไร

วิกเตอร์ (Victor, 1964 : 100) ได้กล่าวถึง วิธีการวัดความพึงพอใจไว้ว่า การวัดความพึงพอใจ โดยทั่วไปจะใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม การจะเลือกใช้วิธีการใดนั้นขึ้นอยู่กับกลุ่มตัวอย่างที่จะวัด เช่น กลุ่มบุคคลที่สามารถอ่านและเข้าใจสื่อภาษาได้ก็จะใช้แบบสอบถาม เพราะนอกจากจะประหยัดเวลาแล้วผู้ตอบยังมีอิสระที่จะตอบ ส่วนใหญ่ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถอ่านสื่อทางภาษาได้ จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการสัมภาษณ์ แต่ต้องแก้ปัญหา

เรื่องความเป็นอิสระของผู้ตอบ ในด้านข้อคำถามนั้น บุคคลจะถูกถามถึงระดับความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจในสิ่งนั้น ๆ ในแง่มุมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ต้องการศึกษา

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก คือ เมื่อเกิดความพึงพอใจ จะเกิดผลดีต่อการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่ดีหรือที่น่าพอใจทำให้เกิดความพึงพอใจ กิจกรรมที่จัดจึงควรคำนึงถึงองค์ประกอบที่ทำให้เกิดแรงจูงใจจนเกิดเป็นความพึงพอใจในการเรียนรู้

ประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีการสอน การหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์หรือค่าของตัวเลข

ความหมายของประสิทธิภาพ

มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 667) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการทำงาน

ดวงมาลา จาริชานนท์ (2551 : 8) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งประสิทธิภาพจะมาจากผลลัพธ์ของการคำนวณ (E_1) เป็นตัวเลขตัวแรก และ(E_2) เป็นตัวเลขตัวหลัง ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ร้อยมากเท่าไรยิ่งถือว่ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเท่านั้น เป็นเกณฑ์พิจารณาการรับรองประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน

วิมล เหล่าเคน (2552 : 6) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพ หมายถึง คุณภาพของสื่อการเรียนการสอนหรือนวัตกรรม ซึ่งนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

รุ่งทิwa รอดวิเศษ (2554 : 8) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพ หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์ 80/80

สายใจ โชคศิริ (2554 : 93) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพ หมายถึง คุณภาพของสื่อการเรียนการสอนหรือนวัตกรรมด้านกระบวนการและด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์หรือเกณฑ์ที่คาดหวัง

สุภาพร สาทิพจันทร์(2555 : 52) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพ หมายถึง ผลที่ได้จากการจัดกระบวนการเรียนรู้ จากสื่อและเทคโนโลยีทางการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งประสิทธิภาพจะมาจากผลลัพธ์ของการคำนวณ (E_1) เป็นตัวเลขแรกและ(E_2) เป็นตัวเลขหลัง

ถ้าเป็นตัวเลขเข้าใกล้ร้อยละมากเท่าไรถือว่ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเป็นเกณฑ์พิจารณาการรับรอง ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน

สรุปว่าความหมายของประสิทธิภาพ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และผลลัพธ์ คุณภาพของสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน

การหาประสิทธิภาพ

การหาประสิทธิภาพเป็นการนำสื่อไปทดลองใช้ มีนักการศึกษากล่าวไว้ดังนี้
 เเพชชู กิจระการ (2544 : 44-51) ได้กล่าวถึงวิธีการหาประสิทธิภาพของสื่อที่สร้างขึ้น
 ดังนี้

1. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach) กระบวนการนี้เป็นการหา ประสิทธิภาพโดยใช้หลักความรู้ และเหตุผลในการตัดสินคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน โดยอาศัย ผู้เชี่ยวชาญ (Panel of Experts) เป็นผู้พิจารณาตัดสินคุณค่า ซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมในด้านความถูกต้องของการนำไปใช้ (Usability) ผลจาก การประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะนำไปหาประสิทธิภาพ

2. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach) วิธีนี้จะนำสื่อไปทดลองใช้ กับกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียน หรือ แบบทดสอบย่อย โดยแสดงค่าเป็นตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังให้แนวคิดในการหาประสิทธิภาพ ดังนี้

1. สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นต้องมีการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อการเรียนการสอนอย่างชัดเจน และสามารถวัดได้
2. เนื้อหาของบทเรียนที่สร้างขึ้นต้องผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์เนื้อหาตาม จุดประสงค์ของการเรียนการสอน
3. แบบฝึกหัดและแบบทดสอบต้องมีการประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหาตาม วัตถุประสงค์ของการสอนที่ได้วิเคราะห์ไว้ ส่วนความยากง่าย อำนาจจำแนกของแบบฝึกหัดและ แบบทดสอบ ควรมีการวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้กำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนในแต่ละข้อคำถาม
4. จำนวนของแบบฝึกหัดต้องสอดคล้องกับจำนวนของจุดประสงค์และต้องมีแบบฝึกหัด และข้อคำถามในแบบทดสอบไม่น้อยกว่าจำนวนจุดประสงค์ การคำนวณหาประสิทธิภาพของสื่อ การเรียนการสอน เป็นผลรวมของการหาคุณภาพ (Quality) ทั้งเชิงปริมาณที่แสดงเป็นตัวเลข (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ที่แสดงเป็นภาษาที่เข้าใจได้

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 153-156) ได้กล่าวถึงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน หรือวิธีการสอน หรือนวัตกรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำการทดลองใช้ และหาประสิทธิภาพของสิ่งพัฒนา เพื่อจะมั่นใจในการที่จะนำไปใช้ต่อไป การหาประสิทธิภาพนิยมใช้เกณฑ์ 80/80 ซึ่งมีวิธีการอยู่ 2 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 พิจารณาจากผู้เรียนจำนวนมาก (ร้อยละ 80) สามารถบรรลุผลในระดับสูง (ร้อยละ 80) ในกรณีนี้เป็นนวัตกรรมสั้น ๆ ใช้เวลาน้อย เนื้อหาที่สอนมีเรื่องเดียว เช่น การสอน 1 บท ใช้เวลา 1 ชั่วโมง เป็นต้น เกณฑ์ 80/80 หมายถึง มีจำนวนผู้เรียนไม่ต่ำกว่า 80% ของผู้เรียนที่ ทำคะแนนได้ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

แนวทางที่ 2 พิจารณาผลระหว่างดำเนินการและเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการ โดยเฉลี่ยในระดับสูง (ร้อยละ 80) ในกรณีที่ให้การสอนหลายครั้ง มีเนื้อหาสาระมาก เช่น สอน 3 บทขึ้นไป มีการวัดผลระหว่างเรียน (Formative) หลายครั้ง เกณฑ์ 80/80 มีความหมายดังนี้

80 ตัวแรก เป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)

80 ตัวหลัง เป็นประสิทธิภาพของผลโดยรวม (E_2)

การหาประสิทธิภาพใช้สูตรดังนี้

$$\text{ประสิทธิภาพ} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนที่สอบได้ของทุกคน} \times 100}{\text{ผลรวมของคะแนนจากทุกคน}}$$

ประสิทธิภาพจึงเป็นร้อยละของค่าเฉลี่ยเมื่อเทียบกับคะแนนเต็ม ซึ่งต้องมีค่าสูงจึงจะชี้ถึงประสิทธิภาพได้ กรณีนี้ใช้ร้อยละ 80

80 ตัวแรก ซึ่งเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ เกิดจากการนำคะแนนเต็มที่สอบได้ ระหว่างการดำเนินการ (นั่นคือ ระหว่างเรียน หรือระหว่างทดลอง) มาเทียบหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเป็นร้อยละ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

80 ตัวหลัง ซึ่งเป็นประสิทธิภาพของผลโดยรวม เกิดจากการนำคะแนนจากการวัด โดยรวมเมื่อสิ้นสุดการสอน หรือสิ้นสุดการทดลองมาหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเป็นร้อยละ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

สรุปว่า การหาประสิทธิภาพสื่อหรือนวัตกรรมมีความสำคัญมาก เพราะช่วยสร้างความมั่นใจก่อนที่จะนำสื่อหรือนวัตกรรมไปใช้ต่อไป

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ

เพชฌัญญู กิจระการ (2544 : 49-52) กล่าวถึงเกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีความหมายแตกต่างกันหลายลักษณะในที่นี้จะยกตัวอย่าง $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

1. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วน 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

2. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้น ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 เช่น มีนักเรียน 40 คน ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด คือ 32 คน แต่ละคนได้คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนถึงร้อยละ 80 (E_1) ส่วน 80 ตัวหลัง (E_2) คือ ผลการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมด (40 คน) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

3. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยเทียบกับคะแนนที่ทำได้ก่อนเรียน (Pretest) ยกตัวอย่างเฉพาะตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) ดังนี้ สมมุตินักเรียนทั้งหมดแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 10 แสดงว่าแตกต่างจากคะแนนเต็ม (ร้อยละ 100) เท่ากับ 90 ถ้านักเรียนทั้งหมด ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85 แสดงว่าความแตกต่างของการสอบ 2 ครั้งนี้ (ก่อนเรียนกับหลังเรียน) เท่ากับ $85 - 10 = 75$ ดังนั้นค่าของ $E_2 = (75/90) \times 100 = 83.33\%$ ถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($E_2 = 80$)

4. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูกมีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูกมีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่าข้อไม่มีประสิทธิภาพ และชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีความบกพร่อง

นอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์เป็นค่าความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90/90 เมื่อคำนวณแล้วค่าที่ใช้ได้คือ 87.5/87.5 หรือ 87.5/90 ประสิทธิภาพของสื่อและเทคโนโลยีทางการเรียนการสอน จะมาจากผลลัพธ์ของการคำนวณ E_1 และ E_2 เป็นตัวเลขตัวแรก และตัวหลังตามลำดับ ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ 100 มากเท่าไรยิ่งถือว่ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาการรับรองประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 156) ได้กล่าวถึงการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ ดังนี้

1. การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ สามารถกำหนดได้หลากหลายขึ้นอยู่กับผู้วิจัยจะกำหนด ถ้าต้องการประสิทธิภาพสูงก็กำหนดค่าไว้สูง เช่น 90/90 แต่ถ้ากำหนดเกณฑ์ไว้สูงอาจพบปัญหาว่าไม่สามารถบรรลุเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้ การกระทำนี้ทำให้ผู้เรียนส่วนมากทำคะแนนได้เต็มมีค่าเฉลี่ย คือร้อยละ 90 ขึ้นไปไม่ใช่เรื่องง่าย ดังนั้นจึงไม่ค่อยมีการตั้งเกณฑ์ 90/90 ในงานวิจัยบางเรื่องตั้งไว้ต่ำกว่า 80 ทั้งด้านกระบวนการและผลโดยรวม เช่น 70/70 ทั้งนี้เพราะถ้าสิ่งที่ครูพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพจริงแล้วจะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้บรรลุผลระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ได้ การตั้งเกณฑ์ 50/50 หรือ 60/60 แสดงว่า สามารถพัฒนาผู้เรียนได้โดยเฉลี่ยครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม หรือมากกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อย (ร้อยละ 60) ซึ่งไม่น่าจะเพียงพอควรพัฒนาได้มากกว่านั้น

2. การเขียนเกณฑ์ 80/80 ไม่ได้หมายถึงอัตราส่วน หรือสัดส่วนระหว่าง 2 ส่วนนี้ โดยทั่วไปไม่ได้แปลความหมายโดยนำมาเปรียบเทียบกัน ดังนั้นครูผู้วิจัยไม่อาจเขียนในรูป 80/80 แต่เขียนในรูปอื่น เช่น 80,80 หรือแม้กระทั่งเขียนว่าใช้เกณฑ์ 80% ทั้งกระบวนการและผลโดยรวมก็ได้ การเขียน 80/80 เป็นเพียงแยกส่วนของประสิทธิภาพของกระบวนการซึ่งเป็นเลข 80 ตัวหน้ากับประสิทธิภาพของโดยรวม ซึ่งเป็น 80 ตัวหลัง

3. ครูผู้วิจัยอาจตั้งเกณฑ์ทั้ง 2 ส่วนไม่เท่ากันก็ได้ เช่น ตั้งเกณฑ์เป็น 70/80 ซึ่งหมายความว่า ประสิทธิภาพของของกระบวนการใช้ร้อยละ 70 ส่วนประสิทธิภาพของโดยรวมใช้ ร้อยละ 80 ซึ่งไม่นิยมกำหนดในลักษณะดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม ไม่จำเป็นจะทำอะไรให้สอดคล้องกับความนิยม ข้อสำคัญคือ เหตุผลเบื้องหลังของการตั้งเกณฑ์สามารถอธิบายได้ว่าการตั้งเกณฑ์แบบนั้นมีความเหมาะสมมีเหตุผลดีกว่า

สรุปได้ว่า การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ สามารถกำหนดได้หลากหลายขึ้นอยู่กับผู้วิจัยจะกำหนด ว่ามีความเหมาะสมกับผู้เรียน และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลได้

เกณฑ์ประสิทธิภาพหมายถึงระดับประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนเป็นระดับที่ผู้ผลิตกิจกรรมจะพึงพอใจว่าหากชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพถึงระดับ ประสิทธิภาพของกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นระดับที่ผู้ผลิตชุดกิจกรรมจะพึงพอใจว่าหากชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพหมายถึงระดับนั้นแล้วชุดกิจกรรมนั้นก็มีความคุ้มค่าที่จะนำไปสอนนักเรียน และคุ้มแก่การลงทุนผลิตออกมามาการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้โดยการประเมินผลชุดฝึกกิจกรรม ของผู้เรียน 2 ประเภท คือ (บุญชม ศรีสะอาด. 2546 : 98)

1. พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (Transitional Behavior) คือการประเมินผลต่อเนื่อง ซึ่งประกอบไปด้วยพฤติกรรมย่อยหลาย ๆ พฤติกรรมเรียกว่า “กระบวนการ”

(Process) ของผู้เรียนที่สังเกตจากการประกอบกิจกรรมกลุ่ม รายงานของกลุ่มและรายบุคคลได้แก่ งานที่มอบหมายและกิจกรรมอื่นใดที่ผู้สอนได้กำหนดไว้

2. พฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประเมิน ประสิทธิภาพเป็น E_2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์) ประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (Transitional Behavior) คือ การประเมินผลลัพธ์ (Products) ของผู้เรียน โดยพิจารณาต่อการทดสอบหลังเรียน

ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมจะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหมายว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงพอใจ โดยกำหนดให้เป็นเปอร์เซ็นต์ของผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงาน และการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ ของผลการทดสอบหลังเรียนของผู้เรียน ทั้งหมดนั้น คือ E_1/E_2 คือประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ตัวอย่าง 80/80 หมายความว่าเมื่อเรียนจากชุดกิจกรรมแล้วผู้เรียนจะสามารถทำแบบฝึกหัดหรือทำงานได้ผลเฉลี่ย 80% และทำสอบหลังเรียนได้ผลเฉลี่ย 80% การที่จะกำหนด เกณฑ์ E_1/E_2 ให้มีค่าเท่าใดนั้นผู้สอนเป็นผู้พิจารณาตามความพอใจโดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ ความจำจะตั้งไว้ 80/80, 80/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะหรืออาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้เช่น 75/75 เป็นต้น อย่างไรก็ตามไม่ควรตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำเพราะตั้งเกณฑ์ไว้เท่าใดก็มักได้ผลเท่านั้นเช่นในระบบ การสอนของไทยปัจจุบันได้กำหนดเกณฑ์โดยไม่ได้ตั้งใจไว้ 0/50 นั้นคือกระบวนการมีค่า 0 เพราะ ครูมักไม่มีเกณฑ์เวลาให้งานหรือแบบฝึกหัดแก่นักเรียนส่วนคะแนนผ่าน คือ 50%

3. วิธีการคำนวณหาประสิทธิภาพ

การคำนวณหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรม มี 2 วิธีดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2546 : 78)

3.1 โดยใช้สูตรการคำนวณหาประสิทธิภาพ โดยใช้สูตรก็จะมีการนำคะแนน แบบฝึกหัดหรือผลงานในขณะประกอบกิจกรรมกลุ่ม/เดี่ยว และนำคะแนนสอบหลังเรียนมาเข้า ตารางแล้วจึงคำนวณค่า E_1/E_2

3.2 โดยใช้วิธีคำนวณธรรมดาวิธีคำนวณธรรมดาหา E_1 และ E_2 นั้นสำหรับค่า E_1 ของแต่ละแบบฝึกชุดกิจกรรมไม่มีปัญหาในการคำนวณเพราะทำได้ในการเอาคะแนนของนักเรียน ทั้งหมดรวมกันหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบส่วนร้อยเพื่อหาค่าร้อยละสำหรับ E_1 คือค่าประสิทธิภาพของ งานและแบบฝึกหัดนั้นกระทำโดยการเอาคะแนนของงานทุกชิ้นของนักเรียนแต่ละคนมารวมกัน แล้วหาค่าเฉลี่ยและเทียบส่วน โดยเป็นร้อยละ

หลังจากคำนวณค่า E_1 และ E_2 แล้วผลลัพธ์ที่ได้มักใกล้เคียงกันและห่างกันไม่เกิน 5% ซึ่งเป็นตัวชี้ที่จะยืนยันได้ว่านักเรียน ได้มีการเปลี่ยนพฤติกรรมต่อเนื่องกันตามลำดับขั้นหรือไม่ ก่อนจะมีการเปลี่ยนพฤติกรรมขั้นสุดท้ายหรืออีกนัยหนึ่งการที่นักเรียนจะสอบได้เท่าใดเช่น 90%

นั้นนักเรียนมีความรู้สึกริ๊งหรือทำได้เพราะเดาสุ่มเมื่อมีการรายงานคะแนนเป็นเลข 2 ตัวเช่น 78/83 นั้นจะทำให้เราทราบว่านักเรียนทำงานและแบบฝึกหัดได้ 78 % และสอบครั้งหลังได้ 83 % เป็นการยืนยันการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนที่ค่อนข้างแน่นอน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพชุดกิจกรรมไว้ 80/80 เหตุผลเพราะชุดกิจกรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นเนื้อหาที่เน้นพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

บรรจง อากกล้า (2542 : 79) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการตรงต่อเวลาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิจัยวิทยาระหว่างการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนสีและการสอนด้วยคู่มือครู จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการตรงต่อเวลาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิจัยวิทยาระหว่างการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนสีและการสอนด้วยคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองมัน จำนวน 35 คนเครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือการ์ตูนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการตรงต่อเวลาสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรมวิชาการ (2546 : 78) ได้ทำการรายงานการวิจัย เรื่องดัชนีชี้วัดความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อสังคมไทย จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะของเด็กไทยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,250 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าคุณลักษณะของเด็กที่มีความสมานฉันท์คือมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือกับผู้อื่น คุณลักษณะของเด็กที่มีความเอื้ออาทรคือมีน้ำใจและมีความกรุณา จากการศึกษาคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันประกอบด้วย 7 คุณลักษณะ ได้แก่ มีคุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ รู้รักสามัคคี ฟังพาทือกู่กัน มีจารีตประเพณีดีงาม รักและภูมิใจในชาติและท้องถิ่น

ศุรางค์ มหิรัญ (2547 : 87) ศึกษาการสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 จุดมุ่งหมายเพื่อ หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม 80/80 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้ชุดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้คือชุดกิจกรรม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ ผลการศึกษาพบว่า

ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมมีประสิทธิภาพ 84.65/83.14 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

กษมา จันทร์ผลแดง (2548 : 79) ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาความขยันหมั่นเพียรที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จุดมุ่งหมายเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมพัฒนาความขยันหมั่นเพียรที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้ชุดกิจกรรมกลุ่ม ตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้คือ ชุดกิจกรรมพัฒนาความขยันหมั่นเพียรที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ ผลการศึกษาพบว่าชุดกิจกรรมพัฒนาความขยันหมั่นเพียรที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 83.78/82.54 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

พระพงษ์ศักดิ์ ปัญญาดี (2549 : 91) ศึกษาการสร้างชุดการสอนวิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ชุดการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แบบวัดความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาประสิทธิภาพของชุดการสอน โดยใช้ เกณฑ์ 70/70 ผลการวิจัยพบว่าผลการสร้างชุดการสอนทุกชุดโดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ประสิทธิภาพของชุดการสอน E_1 / E_2 มีค่าเฉลี่ย 81.68/76.15 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อชุดการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

วัลลภ คำปรา (2549 : 86) ศึกษาการพัฒนาชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีจุดมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมก่อนและหลังการใช้ชุดการสอน 3 ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการ ใช้ชุดการสอนกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมแบบประเมินความคิดเห็น

ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 88.87/89.47 ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอน นักเรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด

จิรนนท์ หน่อแก้ว (2550 : 78) ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จุดมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้ชุดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา แบบทดสอบแบบวัดความพึงพอใจ ผลการศึกษาพบว่า ชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา มีประสิทธิภาพ 89.84/87.50 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาอยู่ในระดับมากที่สุด

ปิยวรรณ กลิ่นจันทร์ (2550 : 80) ศึกษาผลของการพัฒนาความมีวินัยในตนเองทางการเรียนด้วยรูปแบบบูรณาการตามหลัก ไตรสิกขาที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทางการเรียนและคะแนนจากแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนอันพึงประสงค์แตกต่างจากก่อนเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทางการเรียนและคะแนนจากแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนอันพึงประสงค์แตกต่างจากนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทางการเรียนและคะแนนจากแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนอันพึงประสงค์ทั้งก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนระดับมากที่สุด

รุ่งทิศา รอดวิเศษ (2554 : 83) ศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.70/85.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด มีทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีดัชนีประสิทธิผลที่ 0.6807 แสดงว่ามีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 68.07 และนักเรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมในระดับดีมาก

วารุณี หัตถนิสสัย (2554 : 95) ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.94/80.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ตั้งไว้ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ .01 มีความพึงพอใจในระดับดีมากมากกว่าร้อยละ 80

อุไรวรรณ สัจจวรรณ (2552 : 85) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ เรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น จากการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอโนนสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการทำงานกลุ่มก่อนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 17.45 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.94 คะแนน หลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 37.18 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.34 คะแนน พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนหลังเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนมีความก้าวหน้าทุกด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความก้าวหน้าทุกคน พฤติกรรมการทำงานกลุ่มหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

อาร์มสตอง (Amstrong. 1998 : 405-A) ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้แบบร่วมมือในการจัดกลุ่มนักเรียน โดยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยทีม(STA) ได้ทำการศึกษานักเรียน จำนวน 47 คน ที่เรียนอยู่ในเกรด 12 ที่ได้รับการสอนแบบดั้งเดิม โดยใช้ตำราเรียน การบรรยาย เอกสารประกอบการเรียน กับการสอนแบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสอนทั้งสองแบบมีการวัดผลและประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอน 2 วิธี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และต่อการเรียนรู้สังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน และตามข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า การเรียนแบบร่วมมือช่วยให้นักเรียนเกิดเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานกับการเรียน และควรนำไปใช้ในการเรียนการสอนให้เหมาะสม

ฟิลลิป (Phillips. 2011 : A) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการสอนวิชาคณิตศาสตร์แบบกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือใช้การสังเกต

และประสบการณ์ การปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนในกลุ่มเรียนรู้แบบร่วมมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้จากการสังเกต การทดลองกับนักเรียน 2 กลุ่ม โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้ การมีพัฒนาการที่ดี ของนักเรียนต่อการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ ที่ใช้วิธีการแก้ปัญหาการสื่อสาร การใช้ภาษา และการวิเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้

คอนริง (Conring . 2010: A) ทำวิจัยเรื่องผลการเรียนรู้แบบร่วมมือกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ลดลง โดยการทดลองกับกลุ่มทดลอง 4 สัปดาห์ ผลการทดลองกับกลุ่มควบคุม ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์แบบดั้งเดิมและการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน โดยประเมินจากความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ของ 2 กลุ่ม ได้มาจากคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบแบบมาตรฐานของเพียร์สันพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

กิลเบิร์ต (Gilbert . 2008:A) ทำการวิจัยเรื่องผลการเรียนรู้แบบร่วมมือกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือวิชาคณิตศาสตร์ที่ใช้การเปรียบเทียบการทดสอบซ้ำระหว่างการเรียนแบบดั้งเดิมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการทดลองรายสัปดาห์การทดลองใช้การทดสอบและสัมภาษณ์ พบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญและไม่มีความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือกับแบบดั้งเดิม

อัลไฮฟารี (Alhaifari . 2007: A) ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของการเรียนแบบร่วมมือ ความเข้าใจการอ่านคำศัพท์และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ซึ่งสะท้อนให้เห็นการศึกษาของชาวอเมริกัน ใช้การทดลองแบบกึ่งการทดลองกับนักเรียน 4 กลุ่ม เป็นนักเรียนชาย 2 ห้องเรียน โดยใช้แรงจูงใจในการอ่านและทัศนคติของครูที่มีต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการทดสอบกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ผลการทดลองพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ

โบนาวิตซ์ (Bonawiz . 2002 : 1433 - A) ศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบนักเรียนที่เรียนวิชาจริยศาสตร์เพื่อเสริมสร้างคุณภาพทางการศึกษา ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนวิชาจริยศาสตร์มีระดับการพัฒนาจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนวิชานี้และมีพัฒนาการจริยธรรมแตกต่างกันกับนักเรียนที่ไม่เรียนวิชานี้ นักเรียนชายที่เรียนวิชาจริยศาสตร์มีพัฒนาการแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญแต่นักเรียนหญิงที่เรียนวิชาจริยศาสตร์มีการพัฒนาทางคุณธรรมจริยธรรมหลังจากเรียนไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยจึงเห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมกลุ่มแบบร่วมมือ STAD สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสูงขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นการจัดประสบการณ์ให้นักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการชีวิตประจำวันและเติบโตเป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติ